

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління-фінансово-економічною
безпекою

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ

Завідувачка кафедри,

к.е.н., доц.

_____ **Ольга ГУБАРИК**

«__» _____ **2025 р.**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління
кредиторською заборгованістю в контексті фінансово-економічної
безпеки підприємства

Освітньо-професійна програма
«Управління фінансово-економічною безпекою»
Спеціальність 073 «Менеджмент»
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Здобувачка

Михлик А.О.

Науковий керівник,
к.е.н., доцент

Юрченко С.В.

Дніпро 2025

ДНПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: «Обліку і фінансів»

Кафедра: «Обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою»

Освітньо-професійна програма: «Управління фінансово-економічною безпекою»

Спеціальність: 073 «Менеджмент»

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

ЗАТВЕРДЖУЮ:

В.о. зав. кафедри _____ Ольга ГУБАРИК

«__» _____ 2025 р.

ЗАВДАННЯ

Михлик Анастасія Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю в контексті фінансово-економічної безпеки підприємства.

Науковий керівник: Юрченко Сергій Васильович, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, звання)

Затверджені Наказом ДДАЕУ від «14» жовтня 2025 р. № 3070.

2. Термін подавання здобувачем роботи: 12 грудня 2025 р.

3. Вихідні дані роботи: Господарський та Податковий кодекси, Закони України, методичні рекомендації, матеріали конференцій, фахові статті, звітна інформація ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП».

4. Зміст розрахунково-пояснювальної роботи: Вступ. Теоретико-методичні засади обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю в контексті фінансово-економічної безпеки підприємства. Аналіз обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю в системі фінансово-економічної безпеки ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Розроблення напрямів удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю для зміцнення фінансово-економічної безпеки ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Висновки.

5. Перелік графічного матеріалу. Місце кредиторської заборгованості в системі фінансово-економічної безпеки підприємства. Класифікація кредиторської заборгованості підприємства. Принципи обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю. Функціональна роль обліково-аналітичного забезпечення в управлінні кредиторською заборгованістю. Основні інформаційні потоки управління кредиторською заборгованістю. Класифікація ризиків, пов'язаних із кредиторською заборгованістю підприємства. Вплив ризиків кредиторської заборгованості на фінансово-економічну безпеку підприємства. Основні методи ідентифікації ризиків кредиторської заборгованості. Основні нормативно-правові акти з обліку кредиторської заборгованості в Україні. Оцінка майна та капіталу ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Оцінка руху та функціонального стану основних засобів. Фінансові результати діяльності ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Оцінка фінансової стійкості ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів. Оцінка ділової активності. Основні індикатори оцінки фінансово-економічної безпеки підприємства. Вплив кредиторської заборгованості на складові фінансово-економічної безпеки.

Динаміка поточної кредиторської заборгованості у складі поточних зобов'язань за 2020-2024 рр. Динаміка співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Показники ефективності управління кредиторською заборгованістю ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Структура кредиторської заборгованості ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» за строками погашення у 2024 р. Проблемні аспекти обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Напрями оптимізації обліку кредиторської заборгованості з урахуванням фінансово-економічної безпеки. Рекомендована аналітична структура обліку кредиторської заборгованості. Схема оптимізованого обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю. Ключові аналітичні показники оцінювання ризиків управління кредиторською заборгованістю ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Сценарний прогноз показників управління кредиторською заборгованістю ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Механізм управління кредиторською заборгованістю в системі фінансово-економічної безпеки. Алгоритм управління кредиторською заборгованістю підприємства. Оцінка економічного ефекту від оптимізації управління кредиторською заборгованістю.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ім'я, посада консультанта	Дата, підпис	
		Завдання видано	Завдання прийнято

7. Дата видачі завдання: 01 квітня 2025 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапу кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапу роботи	Примітки
1	Теоретико-методичні засади обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю в контексті фінансово-економічної безпеки підприємства	Квітень-травень 2025 р.	
2	Аналіз фінансово-економічного стану ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП»	Червень-липень 2025 р.	
3	Аналіз обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю в системі фінансово-економічної безпеки ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП»	Серпень 2025 р.	
4	Розроблення напрямів удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю для зміцнення фінансово-економічної безпеки ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП»	Вересень-жовтень 2025 р.	
5	Вступ	Листопад 2025 р.	
6	Висновки	Листопад 2025 р.	
7	Оформлення роботи	Грудень 2025 р.	

Здобувачка

_____ (підпис)

Анастасія МИХЛИК
(ім'я, прізвище)

Науковий керівник

_____ (підпис)

Сергій ЮРЧЕНКО
(ім'я, прізвище)

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ	5
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ В КОНТЕКСТІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	11
1.1. Економічна сутність, роль і класифікація кредиторської заборгованості в системі фінансово-економічної безпеки підприємства	11
1.2. Обліково-аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю: принципи, функції та інформаційні потоки	15
1.3. Ризики, пов'язані з кредиторською заборгованістю, та методичні підходи до їх ідентифікації і мінімізації	18
1.4. Нормативно-правове регулювання обліку та аналізу кредиторської заборгованості в Україні	22
Висновки до розділу 1	25
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП»	26
2.1. Аналіз фінансово-економічного стану ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП»	26
2.2. Оцінка рівня фінансово-економічної безпеки підприємства та впливу кредиторської заборгованості на її складові	39
2.3. Аналіз структури, динаміки та ефективності управління кредиторською заборгованістю підприємства	42
2.4. Діагностика обліково-аналітичного забезпечення процесу управління кредиторською заборгованістю та виявлення проблемних аспектів	46
Висновки до розділу 2	50
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБЛЕННЯ НАПРЯМІВ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ДЛЯ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП»	52
3.1. Оптимізація методів обліку кредиторської заборгованості з урахуванням вимог фінансово-економічної безпеки	52

3.2. Аналітичний інструментарій оцінювання та прогнозування ризиків, пов'язаних з управлінням кредиторською заборгованістю	55
3.3. Побудова механізму та алгоритму управління кредиторською заборгованістю в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства	60
3.4. Економічне обґрунтування ефективності запропонованих заходів з удосконалення обліково-аналітичного забезпечення	64
Висновки до розділу 3	66
ВИСНОВКИ	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	73

РЕФЕРАТ

Тема: «Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю в контексті фінансово-економічної безпеки підприємства».

Кваліфікаційна робота містить: 72 сторінки друкованого тексту, 27 рисунків, 10 таблиць, 61 літературне джерело.

Об'єктом дослідження виступає процес обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю в контексті фінансово-економічної безпеки підприємства.

Предметом дослідження в кваліфікаційній роботі є методичні, організаційні та практичні аспекти обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю в контексті фінансово-економічної безпеки підприємства.

Мета роботи. Метою кваліфікаційної роботи виступає обґрунтування теоретичних положень і розроблення практичних рекомендацій щодо удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю підприємства з метою підвищення рівня його фінансово-економічної безпеки.

Методи дослідження. В роботі використано сукупність загальнонаукових і спеціальних економічних методів. Зокрема, методи аналізу й синтезу, індукції та дедукції застосовувалися для розкриття економічної сутності кредиторської заборгованості та систематизації наукових підходів до її управління. За допомогою горизонтального, вертикального та коефіцієнтного аналізу здійснено оцінку структури, динаміки, ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості й ефективності управління кредиторською заборгованістю. Для обґрунтування практичних рекомендацій використано методи порівняння, економічного моделювання та сценарного прогнозування, а також табличний і графічний методи, що забезпечили наочність результатів та формування обґрунтованих управлінських рішень у контексті фінансово-економічної безпеки товариства.

Ключові слова

КРЕДИТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ, АНАЛІЗ ЗАБОРГОВАНОСТІ, КОНТРОЛЬ ЗАБОРГОВАНОСТІ, УПРАВЛІННЯ ЗАБОРГОВАНІСТЮ, ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА, ФІНАНСОВІ РИЗИКИ

Keywords

ACCOUNTS PAYABLE, DEBT ANALYSIS, DEBT CONTROL, DEBT MANAGEMENT, FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY, FINANCIAL RISKS.

A B S T R A C T

Topic: «Improving the accounting and analytical support for managing accounts payable in the context of an enterprise's financial and economic security».

The qualification work contains: 72 pages of printed text, 27 figures, 10 tables, 61 literary sources.

The object of the study is the process of accounting and analytical support for managing accounts payable in the context of the financial and economic security of the enterprise.

The subject of research in the qualification work is the methodological, organizational, and practical aspects of accounting and analytical support for managing accounts payable in the context of the financial and economic security of the enterprise.

Purpose of the work. The purpose of the qualification work is to justify the theoretical provisions and develop practical recommendations for improving the accounting and analytical support of enterprise accounts payable management in order to enhance its level of financial and economic security.

Research methods. The study uses a combination of general scientific and specialized economic methods. In particular, the methods of analysis and synthesis, induction and deduction were applied to reveal the economic essence of accounts payable and to systematize scientific approaches to its management. Horizontal, vertical, and ratio analyses were used to assess the structure, dynamics, liquidity, solvency, financial stability, and efficiency of accounts payable management. To substantiate practical recommendations, methods of comparison, economic modeling, and scenario forecasting were employed, as well as tabular and graphical methods, which ensured the clarity of results and the formation of well-founded managerial decisions in the context of the company's financial and economic security.

Keywords

ACCOUNTS PAYABLE, DEBT ANALYSIS, DEBT CONTROL, DEBT MANAGEMENT, FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY, FINANCIAL RISKS.

ВСТУП

Кредиторська заборгованість є одним із ключових елементів фінансової структури підприємства, що безпосередньо впливає на ліквідність, фінансову стійкість і ділову репутацію суб'єкта господарювання. Недостатній рівень обліково-аналітичного забезпечення процесу її управління призводить до втрати контролю за строками погашення зобов'язань, зростання простроченої заборгованості та посилення фінансових ризиків, що негативно позначається на рівні фінансово-економічної безпеки підприємства.

Особливої значущості зазначена проблематика набуває в сучасних умовах цифровізації бізнес-процесів і трансформації системи обліку, коли зростають вимоги до оперативності, аналітичності та прогностичної спрямованості інформації. Традиційні підходи до обліку кредиторської заборгованості, орієнтовані переважно на фіксацію господарських операцій, не забезпечують повною мірою інформаційних потреб управління та не дозволяють своєчасно ідентифікувати загрози фінансово-економічній безпеці. У зв'язку з цим виникає необхідність удосконалення обліково-аналітичного забезпечення шляхом інтеграції бухгалтерського, аналітичного та управлінського інструментарію.

Таким чином, дослідження питань удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю в контексті фінансово-економічної безпеки є актуальним як з теоретичної, так і з практичної точки зору. Воно спрямоване на формування системного підходу до управління зобов'язаннями підприємства, мінімізацію фінансових ризиків та підвищення ефективності прийняття управлінських рішень, що відповідає сучасним вимогам розвитку підприємств і забезпечення їх стійкого функціонування.

Мета й завдання дослідження. Метою дослідження є обґрунтування теоретичних положень і розроблення практичних рекомендацій щодо удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління

кредиторською заборгованістю підприємства з метою підвищення рівня його фінансово-економічної безпеки.

До поставлених завдань для розкриття даної теми можемо віднести наступні:

- розкрити економічну сутність, роль і класифікація кредиторської заборгованості в системі фінансово-економічної безпеки підприємства;
- дослідити обліково-аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю: принципи, функції та інформаційні потоки;
- окреслити ризики, пов'язані з кредиторською заборгованістю, та методичні підходи до їх ідентифікації і мінімізації;
- висвітлити нормативно-правове регулювання обліку та аналізу кредиторської заборгованості в Україні;
- провести аналіз фінансово-економічного стану товариства;
- оцінити рівень фінансово-економічної безпеки підприємства та впливу кредиторської заборгованості на її складові;
- здійснити аналіз структури, динаміки та ефективності управління кредиторською заборгованістю підприємства;
- провести діагностику обліково-аналітичного забезпечення процесу управління кредиторською заборгованістю та виявлення проблемних аспектів;
- оптимізувати методи обліку кредиторської заборгованості з урахуванням вимог фінансово-економічної безпеки;
- дослідити аналітичний інструментарій оцінювання та прогнозування ризиків, пов'язаних з управлінням кредиторською заборгованістю;
- окреслити механізм та алгоритм управління кредиторською заборгованістю в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки;
- здійснити економічне обґрунтування ефективності запропонованих заходів з удосконалення обліково-аналітичного забезпечення.

Об'єктом дослідження є процес обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю в контексті фінансово-

економічної безпеки підприємства.

Предметом дослідження роботи виступають методичні, організаційні та практичні аспекти обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю в контексті фінансово-економічної безпеки підприємства.

Методи дослідження. У процесі написання роботи використано сукупність загальнонаукових і спеціальних економічних методів. Зокрема, методи аналізу й синтезу, індукції та дедукції застосовувалися для розкриття економічної сутності кредиторської заборгованості та систематизації наукових підходів до її управління. За допомогою горизонтального, вертикального та коефіцієнтного аналізу здійснено оцінку структури, динаміки, ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості й ефективності управління кредиторською заборгованістю. Для обґрунтування практичних рекомендацій використано методи порівняння, економічного моделювання та сценарного прогнозування, а також табличний і графічний методи, що забезпечили наочність результатів та формування обґрунтованих управлінських рішень у контексті фінансово-економічної безпеки товариства.

Інформаційною базою для вивчення виступали публікації з обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю в контексті фінансово-економічної безпеки, нормативно-правова база, фінзвітність ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» і матеріали власних досліджень під час практики.

Наукова новизна одержаних результатів висвітлена в розробці теоретичних підходів й практичних пропозицій з удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю в контексті фінансово-економічної безпеки підприємства, а саме:

- *набуло подальшого розвитку:*
- аналітична структура обліку кредиторської заборгованості, що дозволить оперативно ідентифікувати проблемні зобов'язання та своєчасно реагувати на загрози фінансовій стабільності товариства.

- схема оптимізованого обліку кредиторської заборгованості ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», яка відображає послідовний рух інформації від первинних облікових документів до управлінських рішень, спрямованих на забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

- механізм управління кредиторською заборгованістю для ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», який відображає послідовну інтеграцію бухгалтерського, аналітичного та управлінського контурів у єдину систему забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

- розроблено поетапний алгоритм управління, адаптований до діяльності ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», що дозволить: скоротити середній період погашення зобов'язань; знизити ризик виникнення простроченої кредиторської заборгованості; підвищити платоспроможність та фінансову стійкість підприємства; забезпечити стабільність фінансових потоків; зміцнити загальний рівень фінансово-економічної безпеки.

Практичне значення одержаних результатів виражається у втіленні ключових положень в практику даного товариства, що надає змогу удосконалити обліково-аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю в контексті фінансово-економічної безпеки підприємства.

Апробація результатів роботи. Ключові аспекти роботи винесено на розгляд ІХ Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції «Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств» (8-9.05.2025 р., м.Дніпро) і ІІІ Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи» (22-23.10.2025 р., м.Дніпро).

Публікації. Напрацювання дослідження викладено в колективній монографії загальним обсягом 0,37 друкованого аркуша.

Кваліфікаційна робота включає вступ, три розділи, висновки, 27 таблиць, 10 рисунків, 61 літературне джерело. Основний текст роботи займає 72 сторінки друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ В КОНТЕКСТІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність, роль і класифікація кредиторської заборгованості в системі фінансово-економічної безпеки підприємства

У сучасних умовах господарювання кредиторська заборгованість є невід'ємним елементом фінансової системи підприємства та важливим інструментом управління його платоспроможністю, ліквідністю і фінансово-економічною безпекою. Вона виникає в процесі здійснення господарської діяльності як результат тимчасового залучення коштів контрагентів, держави та інших економічних суб'єктів і відображає систему фінансових зобов'язань підприємства перед ними. В умовах обмеженості власних фінансових ресурсів та нестабільності зовнішнього середовища кредиторська заборгованість часто виступає альтернативним джерелом фінансування поточної діяльності.

У науковій літературі поняття «кредиторська заборгованість» трактується неоднозначно, що зумовлено багатогранністю її економічної природи та різними підходами до розуміння сутності зобов'язань. Згідно з національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, кредиторська заборгованість визначається як заборгованість підприємства перед іншими «юридичними та фізичними особами, що виникла внаслідок минулих подій, і погашення якої в майбутньому призведе до вибуття ресурсів, які втілюють у собі економічні вигоди» [40]. Аналогічного підходу дотримуються й міжнародні стандарти фінансової звітності, відповідно до яких «кредиторська заборгованість розглядається як складова зобов'язань підприємства, пов'язана з майбутнім відтоком економічних вигід» [37].

Разом із тим, окремі науковці акцентують увагу на функціональній ролі

кредиторської заборгованості. Так, Ф.Ф. Бутинець розглядає її як «елемент механізму фінансового забезпечення діяльності підприємства, що за умови раціонального використання може підвищувати ефективність оборотного капіталу» [5]. А.М. Поддєрьогін наголошує, що «кредиторська заборгованість є своєрідним «безкоштовним кредитом», який водночас потребує жорсткого контролю, оскільки його надмірне зростання створює загрозу фінансовій стійкості» [13].

Узагальнюючи наукові підходи, кредиторську заборгованість доцільно визначити як сукупність поточних і довгострокових фінансових зобов'язань підприємства перед постачальниками, бюджетом, персоналом, фінансовими установами та іншими кредиторами, що виникають у процесі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності та істотно впливають на рівень фінансово-економічної безпеки підприємства.

Економічна сутність кредиторської заборгованості проявляється через її двоїстий характер. З одного боку, вона є джерелом безкоштовного або відносно дешевого фінансування, що дозволяє підприємству підтримувати безперервність виробничого процесу, знижувати потребу в залученні банківських кредитів і оптимізувати грошові потоки. З іншого боку, надмірні обсяги кредиторської заборгованості або систематичне порушення строків її погашення «призводять до зростання фінансових ризиків, втрати ділової репутації, нарахування штрафних санкцій і, як наслідок, зниження рівня фінансово-економічної безпеки підприємства» [5].

Особлива роль кредиторської заборгованості полягає в її тісному взаємозв'язку з показниками ліквідності та платоспроможності. Вона безпосередньо впливає на структуру капіталу підприємства, величину чистого оборотного капіталу, фінансову стійкість і кредитоспроможність (рис. 1.1). Раціональне управління кредиторською заборгованістю дозволяє «досягти оптимального співвідношення між власними та залученими ресурсами, мінімізувати ризик дефіциту грошових коштів і забезпечити стабільне функціонування підприємства в умовах економічної

нестабільності» [13].

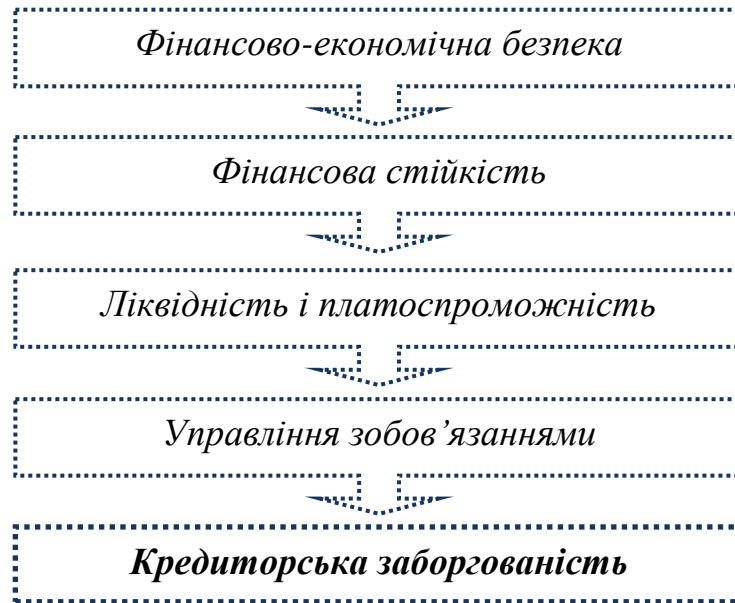

Рис. 1.1. Місце кредиторської заборгованості в системі фінансово-економічної безпеки підприємства.

Фінансово-економічна безпека підприємства передбачає його здатність протидіяти внутрішнім і зовнішнім загрозам, своєчасно виконувати фінансові зобов'язання, зберігати фінансову рівновагу та забезпечувати довгостроковий розвиток. У цьому контексті кредиторська заборгованість виступає не лише «об'єктом бухгалтерського обліку та аналізу, а й важливим індикатором рівня фінансово-економічної безпеки, оскільки її структура, динаміка та якість безпосередньо відображають фінансовий стан підприємства» [24].

Для ефективного управління кредиторською заборгованістю важливе значення має її науково обґрунтована класифікація, яка дозволяє систематизувати інформацію, підвищити аналітичну цінність облікових даних і забезпечити прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Розглянемо за допомогою таблиці 1.1 ознаки класифікацій та види кредиторської заборгованості, які застосовують в бізнесі.

Класифікація за строками погашення є ключовою з позиції фінансово-економічної безпеки, оскільки саме поточна кредиторська заборгованість чинить найбільший тиск на ліквідність підприємства та потребує наявності достатнього обсягу грошових коштів для її своєчасного погашення.

Довгострокові зобов'язання, навпаки, створюють можливості для стратегічного фінансового планування та зниження ризику короткострокових фінансових потрясінь.

Таблиця 1.1

Класифікація кредиторської заборгованості підприємства

Ознака класифікації	Види кредиторської заборгованості
За строками погашення	Поточна; довгострокова
За характером виникнення	Операційна; неопераційна
За контрагентами	Постачальникам і підрядникам; бюджету; персоналу; фінансовим установам; іншим кредиторам
За рівнем терміновості	Нормальна; прострочена
За впливом на фінансову безпеку	Контрольована; ризикована; кризова
За забезпеченістю	Забезпечена; незабезпечена

Джерело: узагальнено автором на основі [40; 5; 52]

За рівнем терміновості «особливу загрозу становить прострочена кредиторська заборгованість, оскільки вона може призвести до застосування штрафних санкцій, судових позовів, примусового стягнення боргів і блокування рахунків підприємства» [44]. У системі фінансово-економічної безпеки така заборгованість розглядається як критичний фактор ризику.

Важливою є також класифікація кредиторської заборгованості за впливом на фінансово-економічну безпеку. Контрольована заборгованість перебуває в межах нормативних показників і використовується як інструмент оптимізації оборотного капіталу. «Ризикована заборгованість вимагає постійного моніторингу, тоді як кризова потребує негайних управлінських рішень щодо її реструктуризації або погашення» [9].

Таким чином, кредиторська заборгованість є складною економічною категорією, яка поєднує в собі ознаки джерела фінансування, об'єкта бухгалтерського обліку, інструмента фінансового аналізу та чинника фінансово-економічної безпеки підприємства. Її раціональне формування й ефективне управління створюють передумови для стабільного

функціонування підприємства, підвищення рівня платоспроможності та мінімізації ризиків фінансової нестабільності, що обумовлює актуальність подальших досліджень у цій сфері.

1.2. Обліково-аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю: принципи, функції та інформаційні потоки

Ефективне управління кредиторською заборгованістю підприємства неможливе без належного обліково-аналітичного забезпечення, яке формує інформаційну базу для прийняття управлінських рішень і є важливою складовою системи фінансово-економічної безпеки. В умовах ускладнення господарських зв'язків, зростання фінансових ризиків і цифровізації бізнес-процесів зростає роль своєчасної, достовірної та релевантної інформації щодо стану й динаміки зобов'язань підприємства.

Обліково-аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю слід розглядати як сукупність взаємопов'язаних елементів бухгалтерського обліку, аналізу, контролю та інформаційних технологій, спрямованих на формування, обробку й використання даних про зобов'язання підприємства з метою підвищення ефективності управління ними. Воно виконує «функцію інформаційного «мосту» між фактичним станом кредиторської заборгованості та управлінськими рішеннями керівництва» [40].

У науковій літературі наголошується, що якість обліково-аналітичного забезпечення значною мірою визначає здатність підприємства своєчасно ідентифікувати загрози фінансовій стабільності, пов'язані з надмірним зростанням або простроченням кредиторської заборгованості» [39]. Тому його формування має базуватися на певних принципах, які забезпечують системність і результативність управління.

До основних «принципів обліково-аналітичного забезпечення

управління кредиторською заборгованістю належать: повнота; достовірність; своєчасність; аналітичність; безперервність; орієнтація на безпеку» [5]. Розглянемо їх характеристику за допомогою таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Принципи обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю

Принцип	Характеристика
Повнота	Відображення всіх зобов'язань незалежно від їх виду та строку
Достовірність	Забезпечення точності та обґрунтованості даних
Своєчасність	Оперативне отримання інформації для управління
Аналітичність	Можливість багаторівневої деталізації показників
Безперервність	Постійний моніторинг стану заборгованості
Орієнтація на безпеку	Урахування ризиків і загроз фінансовій стабільності

Джерело: узагальнено автором на основі [40; 5; 44]

Дотримання зазначених принципів створює основу для виконання ключових функцій обліково-аналітичного забезпечення.

Обліково-аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю виконує низку важливих функцій, серед яких доцільно виокремити:

- інформаційну - формування систематизованих даних про стан і структуру заборгованості;
- контрольну - забезпечення дотримання строків і умов розрахунків із кредиторами;
- аналітичну - оцінка динаміки, структури та якості кредиторської заборгованості;
- прогнозну - визначення майбутніх потреб у коштах для погашення зобов'язань;
- управлінську - обґрунтування рішень щодо оптимізації структури зобов'язань [30].

Саме аналітична та прогнозна функції набувають особливого значення в системі фінансово-економічної безпеки, оскільки дозволяють завчасно

виявляти тенденції, що можуть призвести до кризових явищ (рис. 1.2).

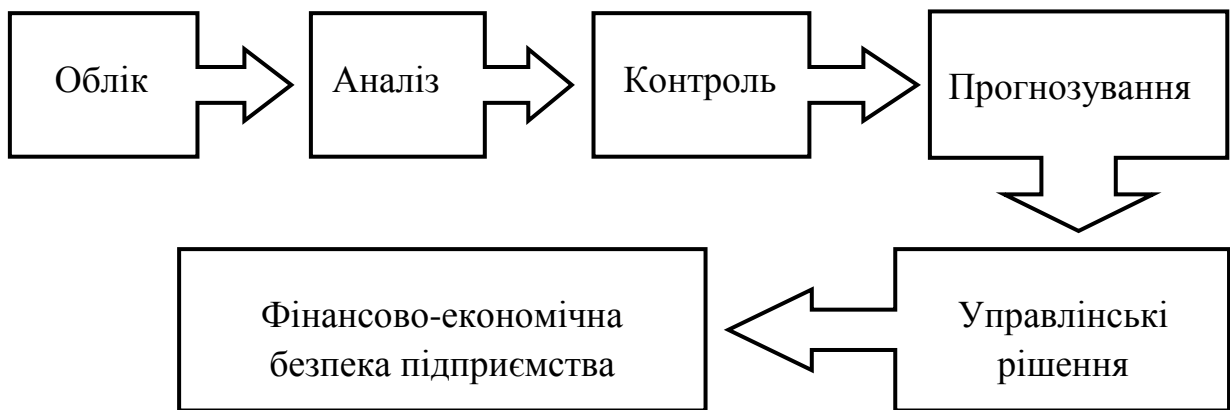

Рис. 1.2. Функціональна роль обліково-аналітичного забезпечення в управлінні кредиторською заборгованістю.

Важливим елементом обліково-аналітичного забезпечення є система інформаційних потоків, яка забезпечує рух даних від первинних документів до управлінських рішень. Основними джерелами інформації щодо кредиторської заборгованості є «первинні облікові документи (договори, накладні, акти виконаних робіт), регістри бухгалтерського обліку, фінансова звітність та внутрішня управлінська звітність» [52].

Інформаційні потоки мають бути організовані таким чином, щоб забезпечити оперативне надходження даних до осіб, відповідальних за управління зобов'язаннями. Базові інформаційні потоки управління кредиторською заборгованістю окреслено в таблиці 1.3. Порушення логіки або затримка інформаційних потоків знижують ефективність управління та підвищують ризик виникнення простроченої кредиторської заборгованості.

Таблиця 1.3

Основні інформаційні потоки управління кредиторською заборгованістю

Джерело інформації	Зміст інформації	Користувачі
Первинні документи	Умови та обсяги зобов'язань	Бухгалтерія
Облікові регістри	Стан і рух заборгованості	Фінансові служби
Фінансова звітність	Узагальнені показники зобов'язань	Керівництво
Управлінська звітність	Аналітичні та прогнозні дані	Менеджмент

Джерело: узагальнено автором

У сучасних умовах важливу роль відіграють автоматизовані облікові

системи, які дозволяють інтегрувати бухгалтерський облік, аналіз і контроль кредиторської заборгованості в єдине інформаційне середовище. «Використання ERP-систем і цифрових інструментів підвищує оперативність обробки інформації, зменшує ризик помилок і сприяє зміцненню фінансово-економічної безпеки підприємства» [49].

Таким чином, обліково-аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю є складною багаторівневою системою, яка поєднує принципи, функції та інформаційні потоки. Його ефективна організація дозволяє забезпечити прозорість зобов'язань, своєчасність розрахунків із кредиторами, зниження фінансових ризиків і підвищення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства, що зумовлює його ключову роль у сучасній системі управління.

1.3. Ризики, пов'язані з кредиторською заборгованістю, та методичні підходи до їх ідентифікації і мінімізації

У сучасних умовах нестабільності економічного середовища кредиторська заборгованість виступає не лише інструментом фінансування поточної діяльності підприємства, а й потенційним джерелом фінансових загроз. Недостатньо обґрунтована політика управління зобов'язаннями може призвести до порушення платіжної дисципліни, зростання фінансових ризиків і, як наслідок, зниження рівня фінансово-економічної безпеки підприємства. Саме тому ідентифікація ризиків, пов'язаних із кредиторською заборгованістю, та розробка методичних підходів до їх мінімізації набувають особливої актуальності.

Ризик у контексті управління кредиторською заборгованістю доцільно трактувати як імовірність виникнення негативних фінансових наслідків у результаті порушення строків, умов або структури зобов'язань підприємства перед кредиторами. Такі «ризики можуть проявлятися у формі штрафних

санкцій, втрати ділової репутації, обмеження доступу до зовнішніх джерел фінансування або навіть загрози банкрутства» [44].

У наукових дослідженнях наголошується, що кредиторська заборгованість є «одним із найбільш чутливих елементів фінансової системи підприємства з погляду ризиків, оскільки вона безпосередньо пов'язана з ліквідністю, грошовими потоками та фінансовою стійкістю» [49]. Відтак ризики кредиторської заборгованості мають розглядатися як складова загальної системи ризик-менеджменту та фінансово-економічної безпеки підприємства.

Для ефективного управління ризиками важливе значення має їх науково обґрунтована класифікація. Вона дозволяє систематизувати можливі загрози, визначити їх джерела та розробити адекватні методи реагування. Класифікація ризиків, пов'язаних із кредиторською заборгованістю підприємства зазначена в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Класифікація ризиків, пов'язаних із кредиторською заборгованістю підприємства

Ознака класифікації	Види ризиків
За характером впливу	Фінансові; операційні; правові; репутаційні
За джерелами виникнення	Внутрішні; зовнішні
За строками прояву	Короткострокові; довгострокові
За ступенем загрози	Допустимі; критичні; кризові
За можливістю контролю	Контрольовані; частково контрольовані; неконтрольовані

Джерело: узагальнено автором на основі [49; 5; 30].

До фінансових ризиків належать ризики втрати ліквідності, зростання штрафних санкцій і погіршення фінансових показників унаслідок надмірної або простроченої кредиторської заборгованості. Операційні ризики виникають через неузгодженість внутрішніх процесів обліку та контролю. Правові ризики «пов'язані з можливими судовими справами, а репутаційні - зі зниженням довіри з боку контрагентів та інвесторів» [52].

Фінансово-економічна безпека підприємства передбачає здатність

ефективно протидіяти ризикам і загрозам, зберігаючи стабільність функціонування та потенціал розвитку. У цьому контексті ризики кредиторської заборгованості виступають важливим індикатором рівня безпеки, оскільки їх зростання часто сигналізує про системні проблеми в управлінні фінансами. Схематично вплив таких ризиків зображено на рисунку 1.3.

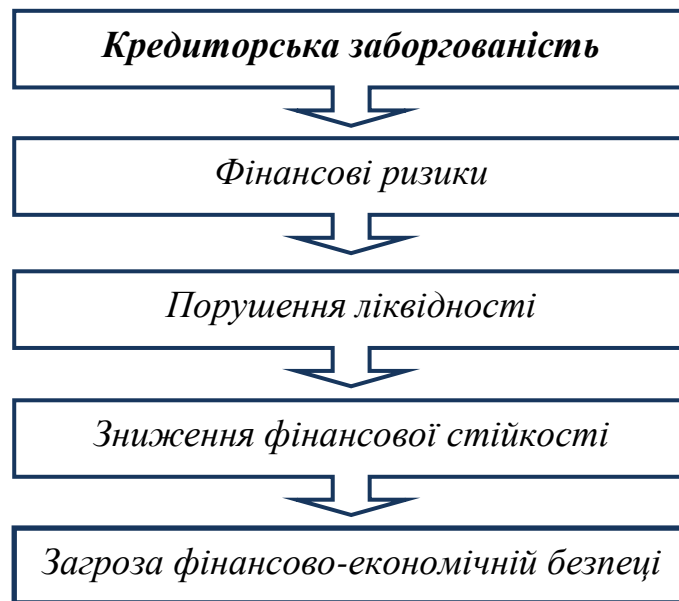

Рис. 1.3. Вплив ризиків кредиторської заборгованості на фінансово-економічну безпеку підприємства.

Наявність значної простроченої кредиторської заборгованості може призвести до «ланцюгової реакції негативних наслідків: зростання витрат, ускладнення договірних відносин, обмеження доступу до кредитних ресурсів і зниження інвестиційної привабливості підприємства» [58].

Ідентифікація ризиків є початковим етапом управління кредиторською заборгованістю. Вона передбачає виявлення, аналіз і оцінку потенційних загроз на основі обліково-аналітичної інформації.

До основних методичних підходів до ідентифікації ризиків кредиторської заборгованості належать: «аналіз структури та динаміки зобов'язань; оцінка строків погашення кредиторської заборгованості; коефіцієнтний аналіз ліквідності та платоспроможності» [12]; «факторний аналіз причин виникнення прострочених зобов'язань; моніторинг договірних умов із кредиторами» [12]. Коротко за допомогою таблиці 1.5 розглянемо

характеристику основних методів ідентифікації кредиторки на підприємстві.

Таблиця 1.5

Основні методи ідентифікації ризиків кредиторської заборгованості

Метод	Характеристика
Структурний аналіз	Оцінка складу кредиторської заборгованості
Динамічний аналіз	Виявлення тенденцій зміни зобов'язань
Коефіцієнтний аналіз	Оцінка впливу на ліквідність і стійкість
Факторний аналіз	Визначення причин зростання ризиків
Моніторинг договорів	Контроль строків і умов розрахунків

Джерело: узагальнено автором

Мінімізація ризиків кредиторської заборгованості передбачає розробку та реалізацію комплексу управлінських заходів, спрямованих на зниження ймовірності негативних наслідків та обмеження їх впливу на фінансово-економічну безпеку підприємства.

До основних методів мінімізації належать: «оптимізація структури кредиторської заборгованості; дотримання платіжної дисципліни; реструктуризація зобов'язань; впровадження системи внутрішнього контролю; використання автоматизованих систем обліку і моніторингу» [22].

Особливу роль відіграє превентивний підхід до управління ризиками, який передбачає не лише реагування на вже наявні проблеми, а й їх упередження шляхом прогнозування та сценарного аналізу.

Таким чином, ризики, пов'язані з кредиторською заборгованістю, є суттєвим чинником впливу на фінансово-економічну безпеку товариства. Їх своєчасна ідентифікація та мінімізація на основі обґрунтованих методичних підходів дозволяють забезпечити фінансову стабільність, знизити ймовірність кризових ситуацій і створити умови для сталого розвитку підприємства. Розробка ефективної системи управління ризиками кредиторської заборгованості є необхідною передумовою формування сучасного обліково-аналітичного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою підприємства.

1.4. Нормативно-правове регулювання обліку та аналізу кредиторської заборгованості в Україні

Ефективне управління кредиторською заборгованістю підприємства неможливе без належного нормативно-правового регулювання її обліку та аналізу. Законодавча й нормативна база визначає правила визнання, оцінки, класифікації та відображення кредиторської заборгованості у фінансовій звітності, а також формує інформаційне підґрунтя для аналітичних процедур і прийняття управлінських рішень. У контексті фінансово-економічної безпеки підприємства дотримання вимог чинного законодавства виступає важливою умовою зниження правових і фінансових ризиків.

Нормативно-правове регулювання обліку кредиторської заборгованості в Україні ґрунтується на «багаторівневій системі документів, яка охоплює законодавчі акти, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, міжнародні стандарти фінансової звітності, підзаконні нормативні акти та внутрішні регламенти підприємства» [12]. Така система забезпечує єдність методологічних підходів і водночас дозволяє адаптувати облік до специфіки діяльності конкретного суб'єкта господарювання.

Базовим нормативним актом, що визначає загальні принципи організації бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Відповідно до його положень, «зобов'язання підприємства, у тому числі кредиторська заборгованість, визнаються в обліку за умови їх достовірної оцінки та ймовірності вибуття економічних вигод у майбутньому» [18].

Важливу роль у регулюванні відносин, пов'язаних із виникненням кредиторської заборгованості, відіграє Цивільний кодекс України та Господарський кодекс України. Саме ці нормативні акти визначають «правові засади договірних зобов'язань, строки виконання зобов'язань, відповідальність сторін за їх порушення та наслідки прострочення платежів» [55]. Таким чином, вони формують правову основу для виникнення та

погашення кредиторської заборгованості.

Ключову роль у методологічному регулюванні обліку кредиторської заборгованості відіграють національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО). Зокрема, НП(С)БО 11 «Зобов'язання» визначає «економічну сутність зобов'язань, критерії їх визнання, порядок оцінки та класифікації на поточні і довгострокові» [40].

Згідно з вимогами стандарту, кредиторська заборгованість відображається в балансі підприємства залежно від строку її погашення та характеру виникнення. Це має важливе значення для аналізу ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості, які є ключовими складовими фінансово-економічної безпеки.

Поглянемо за допомогою таблиці 1.6 на рівні регулювання кредиторської заборгованості в Україні.

Таблиця 1.6

Основні нормативно-правові акти з обліку кредиторської заборгованості в Україні

Рівень регулювання	Нормативний документ	Основні положення
Законодавчий	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність»	Загальні принципи обліку і звітності
Кодексний	Цивільний та Господарський кодекси України	Правове регулювання зобов'язань
Стандарти	НП(С)БО 11 «Зобов'язання»	Визнання, оцінка і класифікація
Методичний	Інструкція про застосування Плану рахунків	Відображення в обліку
Міжнародний	МСФЗ	Альтернативні підходи до обліку

Джерело: узагальнено автором

Практичне відображення кредиторської заборгованості в системі бухгалтерського обліку здійснюється відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Згідно з цим документом, облік кредиторської заборгованості ведеться на рахунках класу

б «Поточні зобов'язання» та класу 5 «Довгострокові зобов'язання» [23].

Чітке дотримання правил кореспонденції рахунків забезпечує достовірність облікової інформації та створює основу для подальшого аналітичного опрацювання даних. У контексті фінансово-економічної безпеки це дозволяє своєчасно виявляти відхилення та потенційні загрози.

Для підприємств, що застосовують міжнародні стандарти фінансової звітності, облік кредиторської заборгованості регламентується МСФЗ, зокрема МСБО 1 «Подання фінансової звітності» та МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи» [37]. МСФЗ передбачають більш гнучкий підхід до оцінки зобов'язань і орієнтацію на економічну сутність операцій. Окреслимо в цілому на рисунку 1.4 систему нормативно-правового регулювання обліку кредиторської заборгованості.

Рис. 1.4. Система нормативно-правового регулювання обліку кредиторської заборгованості.

Завершальним рівнем нормативного регулювання є внутрішні документи підприємства, зокрема наказ про облікову політику, положення про фінансову службу та регламенти внутрішнього контролю. Саме на цьому рівні «загальнодержавні норми трансформуються в конкретні процедури обліку, аналізу й контролю кредиторської заборгованості з урахуванням специфіки діяльності підприємства» [52].

Таким чином, нормативно-правове регулювання обліку та аналізу кредиторської заборгованості в Україні є багаторівневою системою, яка забезпечує методологічну єдність, правову визначеність та інформаційну достовірність. Дотримання вимог чинного законодавства створює передумови для підвищення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства, зниження ризиків і формування ефективної системи управління зобов'язаннями.

Висновки до розділу 1

Отже, кредиторська заборгованість є складною економічною категорією, яка поєднує в собі ознаки джерела фінансування, об'єкта бухгалтерського обліку, інструмента фінансового аналізу та чинника фінансово-економічної безпеки підприємства. Її раціональне формування й ефективне управління створюють передумови для стабільного функціонування підприємства, підвищення рівня платоспроможності та мінімізації ризиків фінансової нестабільності.

Обліково-аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю є складною багаторівневою системою, яка поєднує принципи, функції та інформаційні потоки. Його ефективна організація дозволяє забезпечити прозорість зобов'язань, своєчасність розрахунків із кредиторами, зниження фінансових ризиків і підвищення рівня фінансово-економічної безпеки, що зумовлює його ключову роль у сучасній системі управління.

Ризики, пов'язані з кредиторською заборгованістю, є суттєвим чинником впливу на фінансово-економічну безпеку товариства. Їх своєчасна ідентифікація та мінімізація на основі обґрунтованих методичних підходів дозволяють забезпечити фінансову стабільність, знизити ймовірність кризових ситуацій і створити умови для сталого розвитку товариства. Розробка ефективної системи управління ризиками кредиторської заборгованості є необхідною передумовою формування сучасного обліково-аналітичного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою.

Нормативно-правове регулювання обліку й аналізу кредиторської заборгованості в Україні є багаторівневою системою, яка забезпечує методологічну єдність, правову визначеність та інформаційну достовірність. Дотримання вимог чинного законодавства створює передумови для підвищення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства, зниження ризиків і формування ефективної системи управління зобов'язаннями.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ В СИСТЕМІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП»

2.1. Аналіз фінансово-економічного стану ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП»

Товариство з обмеженою відповідальністю «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» є українським підприємством малого бізнесу, яке було зареєстроване 6 грудня 2019 року та внесене до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань за кодом ЄДРПОУ 43392430. Підприємство має статус юридичної особи та здійснює свою діяльність відповідно до вимог чинного законодавства України.

Місцезнаходження ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» - м. Запоріжжя, вул. Верхня, буд. 6/21. Статутний капітал товариства становить 5 000 грн., що є характерним для підприємств малого бізнесу та забезпечує можливість здійснення господарської діяльності в межах обраної організаційно-правової та фінансової моделі.

Керівництво підприємством здійснює директор Козляковський Максим Володимирович, який відповідає за формування та реалізацію стратегії розвитку, організацію фінансово-господарської діяльності, дотримання податкової дисципліни, а також взаємодію з контрагентами та державними контролюючими органами. Реєстрація підприємства як платника податку на додану вартість свідчить про ведення активної господарської діяльності та створює передумови для співпраці з широким колом корпоративних клієнтів.

Для підприємства, що перебуває на етапі становлення, особливого значення набуває ефективна система взаємодії з контрагентами, оскільки саме на цьому етапі формується ділова репутація, фінансова стійкість та

підходи до управління комерційними і фінансовими ризиками, зокрема пов'язаними з дебіторською та кредиторською заборгованістю.

Основним видом економічної діяльності ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» відповідно до Класифікації видів економічної діяльності є КВЕД 46.90 - неспеціалізована оптова торгівля. Зазначений вид діяльності надає підприємству можливість здійснювати операції з різними товарними групами без жорсткої спеціалізації, що сприяє диверсифікації діяльності, розширенню ринків збуту та оперативній адаптації товарної пропозиції до потреб клієнтів.

Для оцінки фінансово-економічного стану підприємства та аналізу змін у структурі його активів і джерел фінансування доцільно розглянути склад і структуру майна та капіталу ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» за 2020-2024 роки, що наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Оцінка майна та капіталу ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП»
за 20120-2024 рр., тис. грн.

№ з/п	Види активів (майна) та пасивів (капіталу)	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відношення у % 2024 р. до 2020 р.
	Майно - усього	336,9	892,0	1 679,5	2 800,7	3 903,0	1158,50%
1	Необоротні активи	7,0	17,9	26,9	311,8	430,0	6142,86%
1.1	в т.ч.: основні засоби	9,2	7,0	17,9	26,9	311,8	3389,13%
2	Оборотні активи	329,9	874,1	1 652,6	2 488,9	3 473,0	1052,74%
2.1	Запаси	6,1	11,7	17,6	68,6	95,0	1557,38%
2.2	Поточна дебіторська заборгованість	247,7	781,1	949,6	2 279,5	2 900,0	1170,77%
2.3	Гроші, їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції	62,0	64,3	465,3	125,3	420,0	677,42%
2.4	Інші оборотні активи	13,9	17,0	220,1	15,5	58,0	417,27%
	Капітал - усього	336,9	892,0	1 679,5	2 800,7	3 903,0	1158,50%
4.	Власний капітал	84,4	190,7	329,5	1 833,0	1 910,0	2263,03%
4.1	Зареєстрований (пайовий) капітал	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	100,00%
5.	Зобов'язання і забезпечення	252,5	701,3	1 350,0	967,7	1 993,0	789,31%
5.1	Довгострокові зобов'язання	-	599,7	-	-	-	-
5.2	Поточні зобов'язання	252,5	101,6	1 350,0	967,7	1 993,0	789,31%
5.3	Поточна кредиторська заборгованість	13,2	46,9	48,2	907,6	999,2	7569,70%

Проведений аналіз майна та капіталу ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» за 2020-2024 роки свідчить про істотне розширення масштабів

діяльності підприємства. Загальна вартість активів зросла більш ніж у 11 разів, що є показником активного розвитку та нарощування господарського потенціалу. Структура активів протягом усього періоду характеризувалася переважанням оборотних активів, що відповідає специфіці оптової торгівлі. Найбільшу частку в їх складі займала поточна дебіторська заборгованість, зростання якої відображає активізацію розрахунків з покупцями на умовах відстрочки платежу. Водночас це підвищує вимоги до ефективного управління оборотним капіталом і контролю ліквідності.

Запаси та грошові кошти демонстрували позитивну динаміку, хоча їх частка в загальній структурі активів залишалася відносно невеликою. Це свідчить про достатньо високу оборотність ресурсів та гнучкість фінансових потоків підприємства. Починаючи з 2023 року спостерігається зростання необоротних активів, що вказує на поступове зміцнення матеріально-технічної бази та орієнтацію на довгостроковий розвиток.

Аналіз джерел формування майна показує зростання як власного капіталу, так і зобов'язань. Власний капітал суттєво збільшився, що свідчить про накопичення фінансових результатів діяльності та підвищення рівня фінансової самостійності. Водночас збереження значної частки поточних зобов'язань у структурі капіталу відображає залежність підприємства від короткострокових джерел фінансування.

У цілому структура балансу підприємства характеризується динамічним зростанням активів і капіталу, що створює передумови для подальшого розвитку. Разом з тим наявна фінансова модель потребує посилення контролю за структурою зобов'язань і оборотних активів з метою забезпечення стабільності та фінансово-економічної безпеки підприємства.

Для оцінки рівня матеріально-технічного забезпечення діяльності ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» та визначення тенденцій оновлення виробничого потенціалу проведено аналіз руху й функціонального стану основних засобів товариства за 2020-2024 роки (табл. 2.2). Дослідження динаміки їх вартості, амортизаційних відрахувань і показників зносу

дозволяє визначити ступінь інтенсивності інвестиційних процесів та їх вплив на фінансово-економічну стійкість підприємства.

Таблиця 2.2

Оцінка руху та функціонального стану основних засобів
ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» за 2020-2024 рр.

№ з/п	Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2024 р. до 2020 р.
Вихідна інформація, тис. грн.							
1	Вартість основних засобів на початок року	19,0	18,2	32,0	57,2	5 238,3	27570,00%
2	Вартість основних засобів на кінець року	18,2	32,0	57,2	5 238,3	5 650,0	31043,96%
3	Нараховано амортизації за рік	3,0	2,1	16,2	4 896,2	293,5	9783,33%
4	Знос основних засобів:						
	а) на початок року	9,0	12,0	14,1	30,3	4 926,5	54738,89%
	б) на кінець року	12,0	14,1	30,3	4 926,5	5 220,0	43500,00%
Показники руху основних засобів							
5	Річний приріст(+) або зменшення (-), тис. грн.	-0,8	13,8	25,2	5 181,1	411,7	+412,50
6	Темп зростання (зниження), %	95,8	176	179	9158	108	+12,07 в.п.
7	Темп приросту (зменшення), %	-4,2	76	79	9058	8	+12,07 в.п.
8	Період обороту, років	6,2	12,0	2,8	0,5	18,5	+12,35
Показники функціонального стану основних засобів							
9	Коефіцієнт зносу, %:						
	а) на початок року	47,37	65,93	44,06	52,97	94,05	+46,48 в.п.
	б) на кінець року	63,16	77,47	94,69	8612,76	99,65	+36,49 в.п.
10	Коефіцієнт придатності,%:						
	а) на початок року	52,63	34,07	55,94	47,03	5,95	-46,68 в.п.
	б) на кінець року	36,84	22,53	5,31	-8512,76	0,35	-36,49 в.п.

Аналіз показав різке зростання вартості основних засобів у 2023-2024 роках, що свідчить про суттєве оновлення та розширення матеріально-технічної бази підприємства. До цього періоду обсяги основних засобів залишалися незначними, а їх рух мав нестабільний характер.

Інтенсивне збільшення амортизаційних відрахувань у 2023 році підтверджує масштабні інвестиції в необоротні активи, однак водночас призвело до різкого зростання рівня зносу. Коефіцієнти зносу на кінець періоду досягли критичних значень, що свідчить про домінування активів із високим ступенем амортизації.

Зниження коефіцієнтів придатності протягом аналізованого періоду вказує на обмежені можливості подальшої експлуатації наявних основних засобів без їх оновлення. Це формує потенційні ризики для безперервності діяльності та потребує реалізації активної політики відтворення основних засобів. Загалом динаміка показників основних засобів характеризує ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» як таке, що перебуває на етапі структурної трансформації, однак потребує збалансування інвестиційних рішень з урахуванням впливу на фінансово-економічну безпеку.

Для оцінки результативності господарської діяльності ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» та визначення ефективності формування прибутку за допомогою таблиці 2.3 проаналізовано динаміку фінансових результатів підприємства за 2020-2024 роки.

Таблиця 2.3

Фінансові результати діяльності ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», тис. грн.

№ з/п	Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відношення у % 2024 р. до 2020 р.
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3264,3	8300,8	5598,8	29646,4	18200,0	557,55%
2	Операційні витрати, у тому числі: - собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);	2699,3	7 357,0	4606,9	19415,1	11800,0	437,15%
	- інші операційні витрати.	321,4	390,4	403,4	6 263,3	1710,0	532,05%
3	Валовий прибуток (збиток)	565,0	943,8	991,9	10231,3	6400,0	1132,74%
4	Валовий прибуток (збиток) у % до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	17,31	11,37	17,72	34,51	35,16	+17,86 в.п
5	Фінансові та інвестиційні витрати	214,6	423,8	419,2	2 138,6	1 750,0	815,47%
6	Фінансовий результат до оподаткування	28,9	129,6	169,3	1 833,5	2 943,0	10183,39%
7	Витрати (дохід) з податку на прибуток	5,2	23,3	30,5	330,0	80,0	1538,46%
8	Чистий прибуток (збиток)	23,7	106,3	138,8	1 503,5	2 863,0	2839,30
9	Чистий прибуток (збиток) у % до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	0,73	1,28	2,48	5,07	15,73	+15 в.п.
10	Чистий прибуток (збиток) у % до валового прибутку (збитку)	4,19	11,26	13,99	14,70	44,73	+40,54 в.п.

Загалом дослідження показників доходів, витрат і прибутковості дозволяє встановити ключові тенденції розвитку підприємства та оцінити рівень його фінансової стійкості.

Упродовж аналізованого періоду підприємство продемонструвало суттєве зростання обсягів чистого доходу від реалізації, що свідчить про розширення масштабів діяльності та посилення ринкових позицій. Найвищі фінансові результати досягнуті у 2023-2024 роках.

Зростання операційних витрат відбувалося пропорційно до збільшення доходів, що дозволило зберегти позитивну динаміку валового прибутку та підвищити рівень валової рентабельності. Показники прибутковості свідчать про поступове зростання ефективності діяльності підприємства.

Значне збільшення чистого прибутку у 2024 році та підвищення його частки у структурі доходів підтверджують зміцнення фінансового стану підприємства й формують передумови для подальшого розвитку та підвищення рівня фінансово-економічної безпеки.

Фінансова стійкість є ключовою складовою фінансово-економічної безпеки підприємства, оскільки характеризує здатність суб'єкта господарювання стабільно функціонувати, зберігати платоспроможність і фінансову незалежність у довгостроковій перспективі. З метою оцінки рівня фінансової стійкості ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» проведено аналіз системи відповідних коефіцієнтів за 2020-2024 роки з урахуванням їх нормативних значень (табл. 2.4).

У структурі капіталу товариства протягом 2020-2022 років спостерігалася висока залежність від залучених коштів, що підтверджується низьким значенням коефіцієнта автономії (0,25-0,20 при нормативі $>0,5$) та підвищеним коефіцієнтом фінансового ризику (від 2,99 до 4,10). Починаючи з 2023 року ситуація суттєво покращилася: коефіцієнт автономії зріс до 0,65, а у 2024 році становив 0,49, що майже відповідає нормативному рівню. Водночас коефіцієнт концентрації залученого капіталу зменшився з 0,75 у 2020 році до 0,51 у 2024 році, що свідчить про зниження фінансової

залежності підприємства.

Таблиця 2.4

Оцінка фінансової стійкості ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», тис. грн.

№ з/п	Показник	Нормативне значення	2020 р.	2021 р.	2022р.	2023 р.	2024 р.	Відношення у % 2024 р. до 2020 р.
1. Показники структури капіталу								
1.1	Коефіцієнт автономії	>0,5	0,25	0,21	0,20	0,65	0,49	195,34
1.2	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	<0,5	0,75	0,79	0,80	0,35	0,51	68,13
1.3	Коефіцієнт фінансування	>1	0,33	0,27	0,24	1,89	0,96	286,71
1.4	Коефіцієнт фінансового ризику	<1	2,99	3,68	4,10	0,53	1,04	34,88
1.5	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	Зменшення	1,00	0,24	1,00	1,00	1,00	100,00
1.6	Коефіцієнт структури залученого капіталу	Збільшення	0,00	0,86	0,00	0,00	0,00	-
2. Показники стану оборотних активів								
2.1	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Збільшення	77,40	772,50	302,60	1521,20	1480,00	1912,14
2.2	Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів	>0,1	0,23	0,88	0,18	0,61	0,43	181,63
2.3	Коефіцієнт забезпеченості запасів	>0,5	12,69	66,03	17,19	22,17	15,58	122,78
2.4	Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	Збільшення	0,68	0,08	1,31	0,06	0,18	26,46
3. Показники стану основного капіталу								
3.1	Коефіцієнт реальної вартості майна	Збільшення	0,05	0,03	0,03	0,14	0,13	296,19
3.2	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	Збільшення	0,03	0,02	0,02	0,11	0,11	403,44
3.3	Коефіцієнт накопичення амортизації	Збільшення	0,49	0,44	0,53	0,94	0,92	186,83
3.4	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	Збільшення	47,13	48,83	61,43	7,98	8,08	17,14

Коефіцієнт фінансування протягом аналізованого періоду зріс з 0,33 до 0,96, тобто майже у 3 рази, що характеризує поступове посилення ролі власного капіталу у фінансуванні активів. Разом з тим коефіцієнт фінансового ризику у 2024 році залишився на рівні 1,04, що дещо перевищує нормативне значення і свідчить про збереження потенційних загроз фінансовій стійкості.

Показники стану оборотних активів загалом перевищують нормативні

значення. Зокрема, коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів зріс з 0,23 до 0,43, а коефіцієнт забезпеченості запасів протягом усього періоду значно перевищував норматив ($>0,5$), досягнувши у 2024 році значення 15,58. Це свідчить про достатній рівень власних джерел для формування оборотних активів.

Показники стану основного капіталу також мають позитивну динаміку. Коефіцієнт реальної вартості майна збільшився з 0,05 до 0,13, а коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні - з 0,03 до 0,11, що відображає зростання виробничого потенціалу підприємства. Водночас високі значення коефіцієнта накопичення амортизації (0,92 у 2024 році) свідчать про значний рівень фізичного зносу основних засобів та потребу в їх оновленні.

Загалом результати аналізу свідчать про поступове зміцнення фінансової стійкості ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» у 2023-2024 роках, хоча окремі показники все ще вказують на наявність фінансових ризиків, що потребує подальшого вдосконалення системи управління капіталом і зобов'язаннями підприємства.

Ліквідність, платоспроможність та оборотність оборотних активів є важливими індикаторами фінансової стійкості й фінансово-економічної безпеки підприємства, оскільки вони характеризують здатність суб'єкта господарювання своєчасно виконувати поточні зобов'язання та ефективно використовувати наявні ресурси. Для комплексної оцінки зазначених параметрів проаналізовано динаміку відповідних показників ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» за 2020-2024 роки (табл. 2.5).

Упродовж досліджуваного періоду спостерігається суттєве зростання обсягів ліквідних активів підприємства. Високоліквідні активи (A1) зросли з 62,0 тис. грн. у 2020 році до 420,0 тис. грн. у 2024 році, тобто у 6,8 рази. Середньоліквідні активи (A2) збільшилися з 261,6 тис. грн. до 2 958,0 тис. грн, що свідчить про активне нарощення дебіторської заборгованості та інших оборотних активів. Водночас низьколіквідні активи (A3) зросли у 15,6 рази, що вказує на збільшення обсягів запасів і потребує посиленого

контролю за їх обігом.

Таблиця 2.5

Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів
ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» за 2020-2024 рр.

№ з/п	Показник	2020 р.	2021р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відношення у % 2024 р. до 2020 р.
1. Оцінка ліквідності							
1.1	Високоліквідні активи (A1)	62,0	64,3	465,3	125,3	420,0	677,42
1.2	Середньоліквідні активи (A2)	261,6	798,1	1169,7	2295,0	2958,0	1130,73
1.3	Низьколіквідні активи (A3)	6,1	11,7	17,6	68,6	95,0	1557,38
1.4	Найбільш строкові зобов'язання (П1)	13,2	46,9	48,2	907,6	999,2	7569,70
1.5	Короткострокові зобов'язання (П2)	239,3	54,7	1301,8	60,1	993,8	415,29
1.6	Довгострокові зобов'язання (П3)	0,0	599,7	0,0	0,0	0,0	#ДЕЛ/0!
2. Оцінка платоспроможності							
2.1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,25	0,63	0,34	0,13	0,21	85,82
2.2	Проміжний коефіцієнт покриття	1,23	8,32	1,05	2,49	1,67	135,82
2.3	Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	1,31	8,60	1,22	2,57	1,74	133,38
2.4	Коефіцієнт загальної платоспроможності	1,33	1,27	1,24	2,89	1,96	146,77
3. Оцінка оборотності оборотних активів							
3.1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3264,30	8300,80	5598,80	29646,40	18200,00	557,55
3.2	Середньорічна вартість оборотних активів	382,25	602,00	1263,35	2070,75	2980,95	779,84
3.3	Коефіцієнт обертання оборотних активів	8,54	13,79	4,43	14,32	6,11	71,49
3.4	Коефіцієнт завантаження оборотних активів	0,12	0,07	0,23	0,07	0,16	139,87
3.5	Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	42,16	26,11	81,23	25,15	58,96	139,87

Паралельно спостерігається істотне зростання найбільш строкових зобов'язань (П1): з 13,2 тис. грн. у 2020 році до 999,2 тис. грн. у 2024 році, тобто більш ніж у 75 разів, що посилює навантаження на ліквідність підприємства. Короткострокові зобов'язання (П2) у 2024 році становили 993,8 тис. грн., що у 4,2 рази перевищує рівень 2020 року, тоді як довгострокові зобов'язання мали епізодичний характер і не формували стабільної структури капіталу.

Показники платоспроможності загалом перебували в межах нормативних значень, хоча відзначалися значними коливаннями. Коефіцієнт абсолютної ліквідності знизився з 0,25 у 2020 році до 0,21 у 2024 році, що свідчить про обмежені можливості негайного погашення поточних зобов'язань за рахунок грошових коштів. Водночас коефіцієнт загальної ліквідності зріс з 1,31 до 1,74, а коефіцієнт загальної платоспроможності - з 1,33 до 1,96, що підтверджує здатність підприємства виконувати свої зобов'язання у середньостроковій перспективі.

Аналіз оборотності оборотних активів показав нестабільну динаміку. Коефіцієнт обертання оборотних активів зменшився з 8,54 у 2020 році до 6,11 у 2024 році, що супроводжувалося зростанням тривалості одного обороту з 42,16 до 58,96 днів. Це свідчить про певне уповільнення обороту ресурсів та зниження ефективності їх використання, попри активне зростання обсягів діяльності.

Загалом результати аналізу вказують на достатній рівень платоспроможності ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» у 2024 році, однак суттєве зростання короткострокових зобов'язань і сповільнення оборотності оборотних активів формують потенційні ризики для фінансово-економічної безпеки підприємства та потребують подальшого вдосконалення системи управління ліквідністю і зобов'язаннями.

Ділова активність підприємства відображає інтенсивність використання його ресурсів у процесі господарської діяльності та є важливим індикатором ефективності управління капіталом, активами й зобов'язаннями. Аналіз показників ділової активності дозволяє оцінити швидкість обороту вкладених коштів, результативність використання активів і вплив цих процесів на фінансово-економічну безпеку підприємства. У таблиці 2.6 наведено динаміку основних показників ділової активності ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» за 2020-2024 роки.

За досліджуваний період підприємство суттєво наростило масштаби діяльності: чистий дохід від реалізації збільшився з 3 264,3 тис. грн. у 2020

році до 18 200,0 тис. грн. у 2024 році, тобто у 5,6 рази. Водночас середньорічна вартість капіталу зросла з 390,4 тис. грн. до 3 351,9 тис. грн. (у 8,6 рази), що свідчить про значне розширення ресурсної бази підприємства.

Таблиця 2.6

Оцінка ділової активності
ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» за 2020-2024 рр.

№ з/п	Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023р.	2024 р.	Відношення у % 2024р. до 2020р.
Вихідна інформація, тис. грн.							
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3264,3	8300,8	5598,8	29646,4	18200,0	557,55
2	Середньорічна вартість капіталу	390,4	614,5	1285,8	2240,1	3351,9	858,68
3	Середньорічна вартість необоротних активів	95,3	137,6	260,1	1081,3	1871,5	1963,80
4	Середньорічна вартість оборотних активів	8,1	12,5	22,4	169,4	370,9	4579,01
5	Середньорічна вартість оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів	6,4	8,9	14,7	43,1	81,8	1278,13
6	Середньорічна величина поточної дебіторської заборгованості	286,9	514,4	865,4	1614,6	2589,8	902,82
7	Середньорічна вартість власного капіталу	95,3	137,6	260,1	1081,3	1871,5	1963,80
8	Середньорічна величина кредиторської заборгованості	19,2	30,1	47,6	477,9	953,4	4965,63
Показники ділової активності							
9	Загальний коефіцієнт обертання капіталу	8,36	13,51	4,35	13,23	5,43	64,93
10	Фондовіддача необоротних активів, грн.	34,25	60,35	21,53	27,42	9,72	28,39
11	Коефіцієнт обертання оборотних активів	403,00	666,73	249,95	175,06	49,07	12,18
12	Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	0,89	0,54	1,44	2,06	7,34	821,28
13	Коефіцієнт обертання оборотних виробничих фондів та готової продукції і товарів	510,05	932,67	382,17	687,85	222,49	43,62
14	Тривалість одного обороту оборотних виробничих фондів, днів	0,71	0,39	0,94	0,52	1,62	229,24
15	Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості	11,38	16,14	6,47	18,36	7,03	61,76
16	Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	31,63	22,31	55,64	19,61	51,23	161,93
17	Коефіцієнт обертання власного капіталу	34,25	60,35	21,53	27,42	9,72	28,39
18	Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	10,51	5,97	16,72	13,13	37,02	352,22

Загальний коефіцієнт обертання капіталу у 2024 році знизився до 5,43 проти 8,36 у 2020 році, що означає уповільнення швидкості обігу капіталу на 35,1%. Подібна тенденція простежується і за фондовіддачею необоротних активів: показник скоротився з 34,25 грн. до 9,72 грн., що вказує на зменшення ефективності використання основних засобів на тлі їх стрімкого

зростання.

Оборотність оборотних активів також зазнала істотного зниження. Коефіцієнт їх обертання скоротився з 403,00 у 2020 році до 49,07 у 2024 році, а тривалість одного обороту зросла з 0,89 до 7,34 дня. Аналогічна динаміка характерна для оборотних виробничих фондів і товарів: коефіцієнт обертання зменшився з 510,05 до 222,49, а тривалість обороту збільшилася більш ніж у 2,3 рази.

Особливої уваги заслуговує динаміка дебіторської заборгованості. Середньорічна її величина зросла з 286,9 тис. грн. до 2 589,8 тис. грн. (у 9 разів), при цьому коефіцієнт обертання зменшився з 11,38 до 7,03, а тривалість одного обороту збільшилася з 31,63 до 51,23 дня. Це свідчить про уповільнення інкасації дебіторської заборгованості та підвищення ризиків вилучення коштів з обороту.

Схожа тенденція спостерігається і щодо власного капіталу: коефіцієнт його обертання скоротився з 34,25 до 9,72, а тривалість обороту зросла з 10,51 до 37,02 дня, що вказує на зниження ефективності використання власних фінансових ресурсів.

Загалом результати аналізу ділової активності свідчать, що попри значне зростання обсягів діяльності та ресурсної бази ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», ефективність їх використання у 2024 році знизилася. Уповільнення обороту активів, дебіторської заборгованості та капіталу формує потенційні загрози для фінансово-економічної безпеки підприємства та актуалізує необхідність удосконалення управління оборотними коштами й зобов'язаннями, зокрема кредиторською заборгованістю, що буде предметом подальшого дослідження.

Для узагальненої оцінки фінансового стану підприємства та визначення рівня його фінансово-економічної безпеки у роботі застосовано метод комплексної (рейтингової) оцінки, що ґрунтується на системі ключових фінансових показників. До складу інтегрованого показника включено індикатори ліквідності, ділової активності, фінансової незалежності,

рентабельності та окремі додаткові характеристики, кожному з яких надано відповідну питому вагу залежно від його значущості. Такий підхід дозволяє не лише проаналізувати окремі аспекти фінансового стану, а й сформулювати цілісну рейтингову оцінку розвитку підприємства у динаміці за 2020–2024 роки.

Результати комплексної (рейтингової) оцінки свідчать, що упродовж 2020-2024 років фінансовий стан ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» загалом характеризується як стабільний, що підтверджується присвоєнням рейтингу «А» у кожному з аналізованих років.

Інтегрований показник фінансового стану у 2020 році становив 9,39, у 2021 році - 9,12, що відповідає високому рівню фінансової надійності. У 2022-2024 роках значення інтегрованого показника дещо знизилися до 7,60, 7,55 та 7,54 відповідно, однак залишилися в межах допустимого діапазону для рейтингу «А», що свідчить про збереження загальної фінансової стійкості підприємства.

Показники ліквідності протягом усього періоду отримували максимальні рейтингові оцінки. Зокрема, коефіцієнт поточної ліквідності коливався в межах 1,22-8,60, а коефіцієнт швидкої ліквідності - 1,05-8,32, що свідчить про здатність підприємства своєчасно виконувати короткострокові зобов'язання.

Показники ділової активності характеризуються певною нестабільністю. Період оборотності дебіторської заборгованості змінювався від 19,6 дня у 2023 році до 55,6 дня у 2022 році, що відображає коливання швидкості розрахунків з контрагентами. Водночас період оборотності активів у 2024 році зріс до 37,0 дня, що негативно вплинуло на рейтингову оцінку цієї групи показників.

Фінансова незалежність підприємства загалом залишається на прийнятному рівні. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу коливався в межах 34,55-80,38 %, а частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів, у всі роки отримувала максимальний рейтинговий бал, що

позитивно впливає на інтегрований показник.

Показники рентабельності демонструють позитивну динаміку. Так, рентабельність продажу зросла з 0,89 % у 2020 році до 16,17 % у 2024 році, а рентабельність активів і власного капіталу у 2023-2024 роках досягли високих значень (81,85-87,80 % та 157,25-169,57 % відповідно), хоча рейтингові бали за ці показники були знижені через високі коливання у динаміці.

Серед інших показників слід відзначити високий рівень зносу основних засобів, який у 2023-2024 роках перевищував 92 %, що є потенційним ризиком для подальшої фінансово-економічної безпеки підприємства. Водночас відсутність простроченої кредиторської заборгованості протягом аналізованого періоду позитивно вплинула на підсумкову рейтингову оцінку.

Отже, комплексна (рейтингова) оцінка підтверджує, що ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» у 2020-2024 роках зберігало високий рівень фінансової надійності, однак виявлені тенденції до уповільнення оборотності активів і високого зносу основних засобів свідчать про необхідність посилення управлінських рішень у сфері фінансово-економічної безпеки, зокрема управління зобов'язаннями та кредиторською заборгованістю.

2.2. Оцінка рівня фінансово-економічної безпеки підприємства та впливу кредиторської заборгованості на її складові

Фінансово-економічна безпека підприємства є комплексною характеристикою його здатності стабільно функціонувати, своєчасно виконувати фінансові зобов'язання та протидіяти внутрішнім і зовнішнім загрозам у процесі господарської діяльності. В умовах нестабільного економічного середовища особливої актуальності набуває оцінка впливу кредиторської заборгованості на рівень фінансово-економічної безпеки, оскільки саме зобов'язання формують значну частину фінансових ризиків

підприємства.

Оцінка фінансово-економічної безпеки ґрунтується на аналізі ключових фінансових показників, які відображають стан ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності. «Кредиторська заборгованість безпосередньо або опосередковано впливає на всі зазначені складові, визначаючи рівень фінансового навантаження та ступінь залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування» [3].

У науковій практиці оцінка фінансово-економічної безпеки підприємства здійснюється за допомогою системи індикаторів, які порівнюються з нормативними або граничними значеннями. «Перевищення допустимих меж сигналізує про зростання загроз і потребу в управлінських втручаннях» [17].

Таблиця 2.7

Основні індикатори оцінки фінансово-економічної безпеки підприємства

Складова безпеки	Показник	Нормативне значення	Економічна інтерпретація
Ліквідність	Коефіцієнт поточної ліквідності	$\geq 1,5$	Здатність погашати поточні зобов'язання
Платоспроможність	Коефіцієнт автономії	$\geq 0,5$	Частка власного капіталу
Фінансова стійкість	Коефіцієнт фінансової залежності	$\leq 2,0$	Рівень залежності від кредиторів
Ділова активність	Оборотність кредиторської заборгованості	Зростання	Ефективність управління зобов'язаннями
Прибутковість	Рентабельність активів	> 0	Потенціал фінансового розвитку

Джерело: узагальнено автором на основі [2; 24]

Кредиторська заборгованість є складовою поточних зобов'язань підприємства, тому її обсяг і структура безпосередньо впливають на показники ліквідності. «Зростання кредиторської заборгованості за незмінного рівня оборотних активів призводить до зниження коефіцієнта

поточної ліквідності та підвищує ризик втрати платоспроможності» [40].

Водночас у межах допустимих значень кредиторська заборгованість може виконувати функцію безкоштовного джерела фінансування оборотного капіталу, що позитивно позначається на грошових потоках підприємства. Таким чином, її вплив на фінансово-економічну безпеку має подвійний характер і залежить від ефективності управління строками погашення.

Фінансова стійкість підприємства визначається співвідношенням власного і позикового капіталу. «Надмірна частка кредиторської заборгованості в загальній сумі зобов'язань підвищує фінансову залежність підприємства та знижує рівень його економічної автономії» [52].

Особливу загрозу для фінансово-економічної безпеки становить прострочена кредиторська заборгованість, яка може призводити до штрафних санкцій, судових позовів та блокування розрахункових рахунків. Це, своєю чергою, негативно впливає на фінансову стійкість і ділову репутацію підприємства.

Таблиця 2.8

Вплив кредиторської заборгованості на складові фінансово-економічної безпеки

Складова безпеки	Характер впливу	Потенційні загрози
Ліквідність	Прямий	Дефіцит оборотних коштів
Платоспроможність	Прямий	Невиконання зобов'язань
Фінансова стійкість	Опосередкований	Зростання фінансової залежності
Ділова репутація	Непрямий	Втрата довіри контрагентів
Економічна стабільність	Комплексний	Ризик кризового стану

Джерело: розроблено автором

Важливим елементом аналізу є оцінка швидкості обороту кредиторської заборгованості. «Збільшення періоду її погашення може свідчити як про ефективне використання відстрочки платежу, так і про погіршення платіжної дисципліни» [49]. У контексті фінансово-економічної безпеки критично важливо забезпечити баланс між збереженням ліквідності та підтриманням ділових відносин із постачальниками.

Комплексна оцінка показників свідчить, що кредиторська заборгованість є одним із ключових факторів формування рівня фінансово-економічної безпеки підприємства. За умови контролю її обсягів, оптимізації строків погашення та недопущення прострочених зобов'язань кредиторська заборгованість може виконувати стабілізуючу функцію. Водночас її неконтрольоване зростання створює загрозу фінансової нестабільності та зниження економічної безпеки.

Отже, результати оцінки підтверджують необхідність удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю, що стане основою для розроблення практичних рекомендацій у розділі 3 дипломної роботи.

2.3. Аналіз структури, динаміки та ефективності управління кредиторською заборгованістю підприємства

Кредиторська заборгованість є одним із ключових інструментів короткострокового фінансування діяльності підприємства та водночас фактором ризику для його фінансово-економічної безпеки. З одного боку, раціональне використання кредиторської заборгованості дозволяє оптимізувати грошові потоки, зменшити потребу в позиковому капіталі та підвищити ліквідність. З іншого - її надмірне зростання або неефективне управління може призвести до втрати платоспроможності, погіршення ділової репутації та зниження фінансової стійкості підприємства.

У межах даного підрозділу здійснено комплексний аналіз структури, динаміки та ефективності управління кредиторською заборгованістю ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» на основі показників фінансової звітності за 2020-2024 рр.

На основі даних таблиці 2.9 проаналізуємо зміну обсягів та питомої ваги поточної кредиторської заборгованості товариства.

Таблиця 2.9

Динаміка кредиторської заборгованості ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР
ГРУПП» за 2020-2024 рр.

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відношення у % 2024 р. до 2020 р.
Поточна кредиторська заборгованість, тис. грн.	13,2	46,9	48,2	907,6	999,2	7569,7
Поточні зобов'язання, тис. грн.	252,5	101,6	1 350,0	967,7	1 993,0	789,3
Частка кредиторської заборгованості у поточних зобов'язаннях, %	5,2	46,2	3,6	93,8	50,1	+44,9 в.п.

За 2020-2024 рр. кредиторська заборгованість ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» зросла у 75,7 рази, що свідчить про суттєве посилення ролі розрахунків із постачальниками та іншими контрагентами у фінансуванні діяльності підприємства. Особливо різке зростання спостерігається у 2023-2024 рр., коли частка кредиторської заборгованості перевищила 50% поточних зобов'язань, що підвищує залежність підприємства від зовнішніх короткострокових джерел (рис. 2.1).

Рис. 2.1. Динаміка поточної кредиторської заборгованості у складі поточних зобов'язань за 2020-2024 рр.

Водночас зростання валюти балансу та власного капіталу пом'якшує негативний вплив такої тенденції.

В свою чергу співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості є важливим індикатором збалансованості грошових потоків (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відношення у % 2024 р. до 2020 р.
Дебіторська заборгованість, тис. грн.	247,7	781,1	949,6	2279,5	2900,0	1170,8
Кредиторська заборгованість, тис. грн.	13,2	46,9	48,2	907,6	999,2	7569,7
Співвідношення ДЗ / КЗ, разів	18,77	16,65	19,70	2,51	2,90	15,5

У 2020-2022 рр. підприємство фактично кредитувало своїх контрагентів, що створювало ризик дефіциту ліквідних коштів. У 2023-2024 рр. співвідношення стало більш збалансованим, однак різке зростання кредиторської заборгованості потребує посиленого контролю за строками її погашення. Достатньо чітко зміни показників показує динаміка співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» (рис. 2.2).

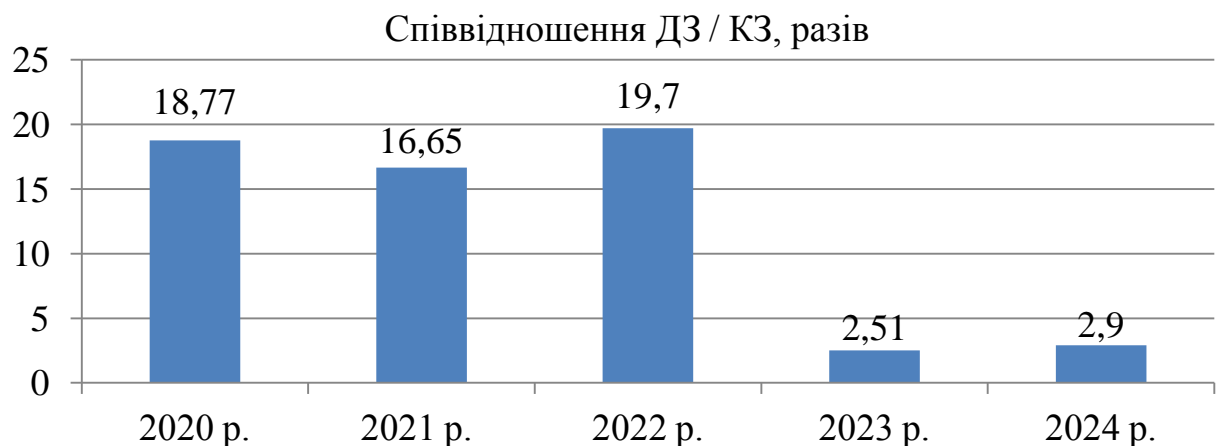

Рис. 2.2. Динаміка співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП».

Ефективність управління кредиторською заборгованістю ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» доцільно аналізувати у взаємозв'язку з показниками ділової активності (табл. 2.6) та фінансових результатів (табл. 2.3). Тому для оцінки ефективності управління розрахуємо додаткові аналітичні коефіцієнти (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Показники ефективності управління кредиторською заборгованістю
ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП»

Показник	Формула	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відношення у % 2024 р. до 2020 р.
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, разів	Чистий дохід / Середня КЗ	170,0	275,7	117,6	62,0	19,1	11,2
Період погашення кредиторської заборгованості, днів	365 / оборотність	2,1	1,3	3,1	5,9	19,1	909,5
Коефіцієнт покриття кредиторської заборгованості доходом	Чистий дохід / КЗ (кін.)	247,3	177,0	116,1	32,7	18,2	7,4
Частка КЗ у чистому доході, %	КЗ / дохід ×100	0,4	0,6	0,9	3,1	5,5	+5,1 в.п.

У 2020-2021 рр. кредиторська заборгованість погашалась у надзвичайно короткі строки, що обмежувало можливості використання безкоштовного фінансування. У 2023-2024 рр. період погашення зріс до 19 днів, що є допустимим, однак тенденція до зростання частки кредиторської заборгованості у доході потребує впровадження більш жорсткої платіжної дисципліни та планування грошових потоків.

Разом з тим важливо візуалізувати криву коефіцієнту покриття кредиторської заборгованості доходом (рис. 2.3), що надасть можливість оцінити стрімкість зміни цього показника.

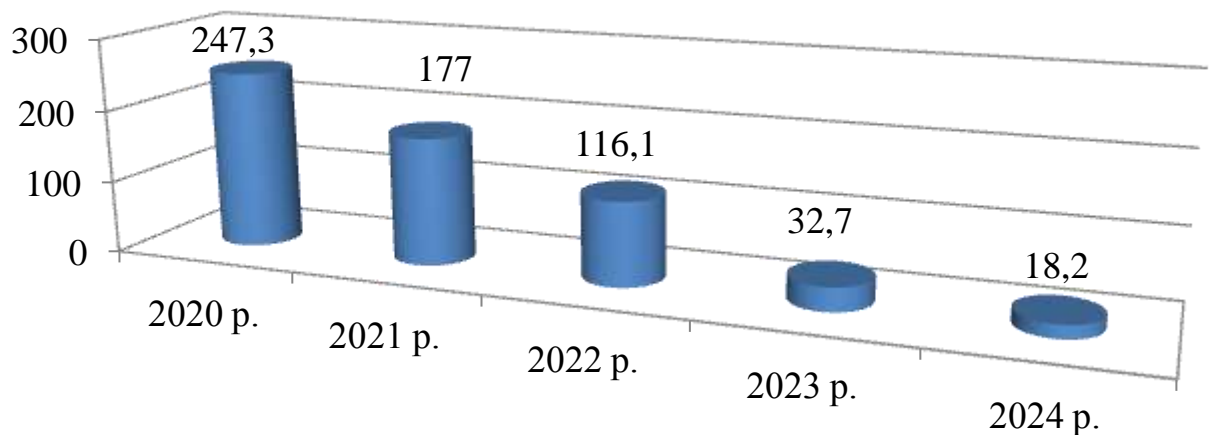

Рис. 2.3. Динаміка коефіцієнту покриття кредиторської заборгованості доходом

Проведений аналіз свідчить, що кредиторська заборгованість ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» у 2020-2024 рр. перетворилася на один із ключових елементів фінансування операційної діяльності. Зростання її обсягів позитивно вплинуло на ліквідність у короткостроковому періоді, однак водночас підвищило фінансові ризики та залежність підприємства від контрагентів. Отримані результати підтверджують необхідність подальшого вдосконалення механізмів управління кредиторською заборгованістю, що буде детально розглянуто у наступному розділі роботи.

2.4. Діагностика обліково-аналітичного забезпечення процесу управління кредиторською заборгованістю та виявлення проблемних аспектів

Обліково-аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю є складовою системи фінансово-економічної безпеки підприємства та охоплює сукупність методів, інструментів і процедур бухгалтерського обліку, внутрішнього контролю та фінансового аналізу,

спрямованих на формування достовірної, своєчасної й релевантної інформації для прийняття управлінських рішень.

Ефективність управління кредиторською заборгованістю значною мірою залежить від:

- повноти відображення зобов'язань у бухгалтерському обліку;
- правильності їх класифікації за видами, строками та контрагентами;
- наявності аналітичної інформації щодо строків погашення;
- регулярності проведення контролю та аналізу кредиторської заборгованості.

Недостатній рівень обліково-аналітичного забезпечення призводить до порушення платіжної дисципліни, зростання фінансових ризиків, погіршення відносин з контрагентами та зниження загального рівня фінансово-економічної безпеки підприємства.

Для діагностики організації обліку кредиторської заборгованості в ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» доцільно проаналізувати її склад, інформаційні джерела та використовувані облікові рахунки. Для початку розглянемо коротку характеристику обліку кредиторської заборгованості досліджуваного товариства (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

Характеристика бухгалтерського обліку кредиторської заборгованості на підприємстві

Критерій оцінки	Характеристика
Основні види кредиторської заборгованості	Розрахунки з постачальниками та підрядниками, за податками і зборами, з оплати праці
Основні рахунки бухгалтерського обліку	63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», 64 «Розрахунки за податками і платежами», 66 «Розрахунки з оплати праці»
Первинні документи	Договори, рахунки-фактури, акти виконаних робіт, податкові накладні
Аналітичний облік	Ведеться за контрагентами, без деталізації за строками погашення
Періодичність звірки розрахунків	Нерегулярна
Використання управлінської аналітики	Обмежене, переважно для складання фінансової звітності

Отже, організація бухгалтерського обліку кредиторської заборгованості в ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» в цілому відповідає вимогам чинних нормативних актів, однак має низку недоліків, пов'язаних з недостатньою аналітичністю облікової інформації та слабкою орієнтацією на потреби управління.

Інформаційне забезпечення управління кредиторською заборгованістю формується на основі даних бухгалтерського обліку, фінансової звітності та внутрішніх аналітичних розрахунків. Розглянемо за допомогою таблиці 2.13 джерела інформації для управлінців стосовно кредиторки.

Таблиця 2.13

Джерела інформації для управління кредиторською заборгованістю

Джерело інформації	Характеристика	Управлінська цінність
Баланс (форма №1)	Відображає загальний обсяг зобов'язань	Середня
Звіт про фінансові результати	Дає уявлення про фінансові можливості погашення	Середня
Оборотно-сальдові відомості	Містять деталізацію за рахунками	Висока
Договори з контрагентами	Визначають строки та умови розрахунків	Висока
Внутрішні аналітичні таблиці	Не формуються систематично	Низька

Відсутність регулярного формування внутрішніх аналітичних звітів обмежує ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» можливості оперативного управління кредиторською заборгованістю та підвищує ризик прострочених зобов'язань.

Для оцінки якості аналітичного забезпечення доцільно дослідити також структуру кредиторської заборгованості ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» за строками погашення (табл. 2.14).

Як бачимо з даних таблиці 2.14 найбільше питомої ваги заборгованості припадає на 30-денну кредиторку, яка виникає повсякчас під час здійснення господарської діяльності, найменше – з періодом погашення більше 90 днів (рис. 2.4).

Структура кредиторської заборгованості ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» за строками погашення у 2024 р.

Строк погашення	Сума, тис. грн.	Частка, %
До 30 днів	412,0	41,2
31–60 днів	318,4	31,9
61–90 днів	179,8	18,0
Понад 90 днів	89,0	8,9
Разом	999,2	100,0

Понад 26% кредиторської заборгованості ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» має строк погашення більше 60 днів, що свідчить про наявність потенційних проблем із платіжною дисципліною та необхідність впровадження більш детального контролю за строками виконання зобов'язань.

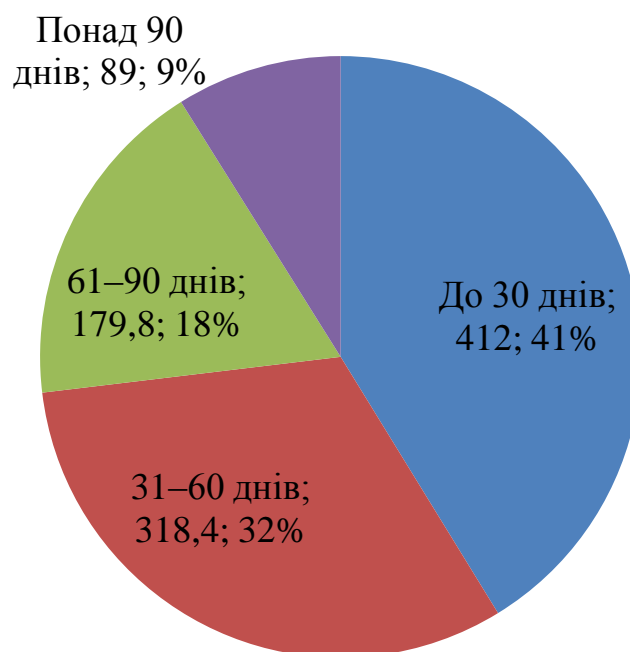

Рис. 2.4. Структура кредиторської заборгованості за строками погашення, тис.грн.

Разом з тим на основі проведеної діагностики ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» можна виділити декілька ключових проблемних аспектів (табл. 2.15).

Проведена діагностика свідчить, що обліково-аналітичне забезпечення процесу управління кредиторською заборгованістю ТОВ «ПРОМО

МАЙСТЕР ГРУПП» має базовий характер і орієнтоване переважно на потреби фінансової звітності.

Таблиця 2.15

Проблемні аспекти обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП»

Проблема	Прояв	Наслідки
Недостатня деталізація аналітичного обліку	Відсутність групування за строками	Ризик прострочення платежів
Відсутність системи моніторингу	Нерегулярний аналіз КЗ	Погіршення фінансової дисципліни
Орієнтація обліку на звітність	Недостатня управлінська аналітика	Обмеженість управлінських рішень
Відсутність внутрішніх регламентів	Не визначені відповідальні особи	Зростання фінансових ризиків

Недостатній рівень аналітичної деталізації, відсутність системного моніторингу та внутрішніх регламентів управління зобов'язаннями знижують ефективність прийняття управлінських рішень і підвищують ризики для фінансово-економічної безпеки підприємства. Виявлені проблемні аспекти зумовлюють необхідність розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів управління кредиторською заборгованістю, що стане предметом дослідження наступного розділу дипломної роботи.

Висновки до розділу 2

Комплексна (рейтингова) оцінка підтверджує, що ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» у 2020-2024 роках зберігало високий рівень фінансової надійності, однак виявлені тенденції до уповільнення оборотності активів і високого зносу основних засобів свідчать про необхідність посилення управлінських рішень у сфері фінансово-економічної безпеки, зокрема управління зобов'язаннями та кредиторською заборгованістю.

Кредиторська заборгованість є базовим фактором формування рівня

фінансово-економічної безпеки підприємства. За умови контролю її обсягів, оптимізації строків погашення та недопущення прострочених зобов'язань кредиторська заборгованість може виконувати стабілізуючу функцію. Водночас її неконтрольоване зростання створює загрозу фінансової нестабільності та зниження економічної безпеки.

Результати оцінки підтверджують необхідність удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю, що стане основою для розроблення практичних рекомендацій у розділі 3 дипломної роботи.

Проведений аналіз свідчить, що кредиторська заборгованість ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» у 2020-2024 рр. перетворилася на один із ключових елементів фінансування операційної діяльності. Зростання її обсягів позитивно вплинуло на ліквідність у короткостроковому періоді, однак водночас підвищило фінансові ризики та залежність підприємства від контрагентів. Отримані результати підтверджують необхідність подальшого вдосконалення механізмів управління кредиторською заборгованістю, що буде детально розглянуто у наступному розділі роботи.

Проведена діагностика свідчить, що обліково-аналітичне забезпечення процесу управління кредиторською заборгованістю ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» має базовий характер і орієнтоване переважно на потреби фінансової звітності. Недостатній рівень аналітичної деталізації, відсутність системного моніторингу та внутрішніх регламентів управління зобов'язаннями знижують ефективність прийняття управлінських рішень і підвищують ризики для фінансово-економічної безпеки підприємства. Виявлені проблемні аспекти зумовлюють необхідність розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів управління кредиторською заборгованістю.

РОЗДІЛ 3. РОЗРОБЛЕННЯ НАПРЯМІВ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ДЛЯ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП»

3.1. Оптимізація методів обліку кредиторської заборгованості з урахуванням вимог фінансово-економічної безпеки

В умовах зростання фінансових ризиків, нестабільності ринкового середовища та посилення вимог до фінансово-економічної безпеки підприємства особливого значення набуває оптимізація методів обліку кредиторської заборгованості. Саме система бухгалтерського обліку формує інформаційну базу для контролю за зобов'язаннями, оцінки платоспроможності та прийняття управлінських рішень щодо забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Результати аналізу, проведеного у підрозділах 2.3-2.4, свідчать про зростання обсягів кредиторської заборгованості ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», недостатню деталізацію аналітичного обліку та відсутність системного підходу до управління строками її погашення. Це створює потенційні загрози фінансово-економічній безпеці підприємства, що обумовлює необхідність удосконалення методів обліку кредиторської заборгованості.

З позицій фінансово-економічної безпеки облік кредиторської заборгованості повинен забезпечувати:

- своєчасне та повне відображення зобов'язань у бухгалтерському обліку;
- аналітичну деталізацію за контрагентами, строками та видами заборгованості;
- можливість оперативного контролю та прогнозування платіжних потоків;

- мінімізацію ризиків прострочення та фінансових санкцій [8; 14; 36].

Оптимізація методів обліку кредиторської заборгованості має здійснюватися шляхом поєднання нормативних вимог бухгалтерського обліку з інструментами управлінського обліку та внутрішнього контролю.

Окреслимо основні напрями оптимізації методів обліку кредиторської заборгованості ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» з урахуванням фінансово-економічної безпеки за допомогою таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Напрями оптимізації обліку кредиторської заборгованості з урахуванням фінансово-економічної безпеки

Напрямок оптимізації	Сутність пропозиції	Очікуваний ефект
Поглиблення аналітичного обліку	Ведення обліку за контрагентами та строками погашення	Зменшення ризику прострочення
Класифікація заборгованості	Розподіл на поточну, прострочену, умовну	Підвищення контрольованості
Інтеграція управлінського обліку	Формування внутрішніх аналітичних звітів	Підтримка управлінських рішень
Автоматизація облікових процедур	Використання сучасних облікових програм	Оперативність і достовірність даних
Посилення внутрішнього контролю	Регулярні звірки та моніторинг	Зміцнення фінансової дисципліни

Запропоновані в таблиці 3.1 напрями оптимізації спрямовані на перетворення обліку кредиторської заборгованості з суто реєстраційної функції на ефективний інструмент управління фінансово-економічною безпекою товариства.

Також одним із ключових напрямів удосконалення ще на етапі формування облікової інформації є впровадження розширеної аналітики за строками погашення зобов'язань на досліджуваному товаристві. Зокрема враховуючи зазначені напрями оптимізації обліку кредиторської заборгованості з урахуванням фінансово-економічної безпеки рекомендовано в господарській діяльності використовувати наступну аналітичну структуру обліку кредиторської заборгованості товариства (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Рекомендована аналітична структура обліку кредиторської заборгованості

Аналітична ознака	Зміст
Контрагент	Постачальник, підрядник, бюджет
Вид заборгованості	Товарна, податкова, з оплати праці
Строк погашення	До 30 днів, 31-60 днів, понад 60 днів
Статус	Поточна / прострочена
Рівень ризику	Низький / середній / високий

На нашу думку, запровадження такої аналітичної структури дозволить оперативно ідентифікувати проблемні зобов'язання та своєчасно реагувати на загрози фінансовій стабільності товариства.

Враховуючи вищезазначене можемо побудувати чітку схему оптимізованого обліку кредиторської заборгованості ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Схема оптимізованого обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю.

Запропонована схема оптимізованого обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю відображає послідовний рух інформації від первинних облікових документів до управлінських рішень, спрямованих на забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Інтеграція синтетичного та аналітичного обліку дозволяє своєчасно ідентифікувати проблемні зобов'язання, контролювати строки їх погашення та мінімізувати ризики виникнення простроченої кредиторської заборгованості. Використання управлінської звітності на основі даних бухгалтерського обліку сприяє підвищенню якості фінансового менеджменту та зміцненню платоспроможності підприємства.

Отже, оптимізація методів обліку кредиторської заборгованості сприяє:

- зменшенню ймовірності виникнення прострочених зобов'язань;
- покращенню платіжної дисципліни;
- підвищенню рівня фінансової стійкості підприємства;
- зміцненню довіри з боку контрагентів та інвесторів [42; 50; 53].

Таким чином, удосконалення облікових методів виступає важливим інструментом забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства в сучасних умовах господарювання.

Запропоновані напрями оптимізації методів обліку кредиторської заборгованості дозволяють підвищити аналітичність, прозорість і керованість зобов'язань підприємства. Їх впровадження створює інформаційні передумови для ефективного управління кредиторською заборгованістю та мінімізації загроз фінансово-економічній безпеці ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Реалізація зазначених заходів є необхідним етапом формування комплексної системи управління фінансовими ризиками підприємства.

3.2. Аналітичний інструментарій оцінювання та прогнозування ризиків, пов'язаних з управлінням кредиторською заборгованістю

В умовах зростання масштабів господарської діяльності та ускладнення

фінансових потоків особливої актуальності набуває використання сучасного аналітичного інструментарію для оцінювання та прогнозування ризиків, пов'язаних з управлінням кредиторською заборгованістю. Для ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» дана проблема є критичною, оскільки упродовж 2020-2024 рр. спостерігається стрімке зростання обсягів поточної кредиторської заборгованості, що потенційно загрожує платоспроможності та фінансово-економічній безпеці підприємства.

Аналітичний інструментарій оцінювання ризиків управління кредиторською заборгованістю доцільно формувати на основі поєднання коефіцієнтного, структурно-динамічного, порівняльного та прогнозного аналізу. Такий підхід забезпечує комплексність оцінки та дозволяє своєчасно виявляти фінансові загрози.

До ключових індикаторів ризику кредиторської заборгованості належать:

- коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості;
- період її погашення;
- співвідношення кредиторської заборгованості з чистим доходом;
- частка кредиторської заборгованості у структурі зобов'язань;
- рівень узгодженості дебіторської та кредиторської заборгованості.

Для знайомства з ключовими аналітичними показниками оцінювання ризиків управління кредиторською заборгованістю ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» за 2020-2024 рр. розглянемо таблицю 3.3.

Результати розрахунків свідчать про погіршення параметрів управління кредиторською заборгованістю у 2023-2024 рр. Якщо у 2020-2021 рр. період її погашення становив 1-2 дні, що характеризувало високу платіжну дисципліну товариства, то у 2024 р. він зріс до 19,1 дня. Це свідчить про зниження швидкості розрахунків з контрагентами та підвищення ризику фінансової напруженості. Особливої уваги потребує різке зростання частки кредиторської заборгованості у структурі зобов'язань у 2023 р. до 93,8 %, що вказує на критичну залежність товариства від поточних зобов'язань та

послаблення фінансової стійкості.

Таблиця 3.3

Ключові аналітичні показники оцінювання ризиків управління
кредиторською заборгованістю ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП»

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Середньорічна кредиторська заборгованість, тис. грн.	19,2	30,1	47,6	477,9	953,4
Чистий дохід, тис. грн.	3264,3	8300,8	5598,8	29646,4	18200,0
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, разів	170,0	275,7	117,6	62,0	19,1
Період погашення кредиторської заборгованості, днів	2,1	1,3	3,1	5,9	19,1
Частка кредиторської заборгованості у зобов'язаннях, %	5,2	6,7	3,6	93,8	50,1
Коефіцієнт покриття кредиторської заборгованості доходом	170,0	275,7	117,6	62,0	19,1

У 2024 р. ситуація частково стабілізувалася, однак рівень ризику для товариства залишається підвищеним. Окремо звернемо увагу на зростання періоду погашення кредиторської заборгованості у динаміці (рис. 3.2), що підтверджує необхідність переходу від реактивного до прогнозно-орієнтованого управління зобов'язаннями.

Період погашення кредиторської заборгованості, днів

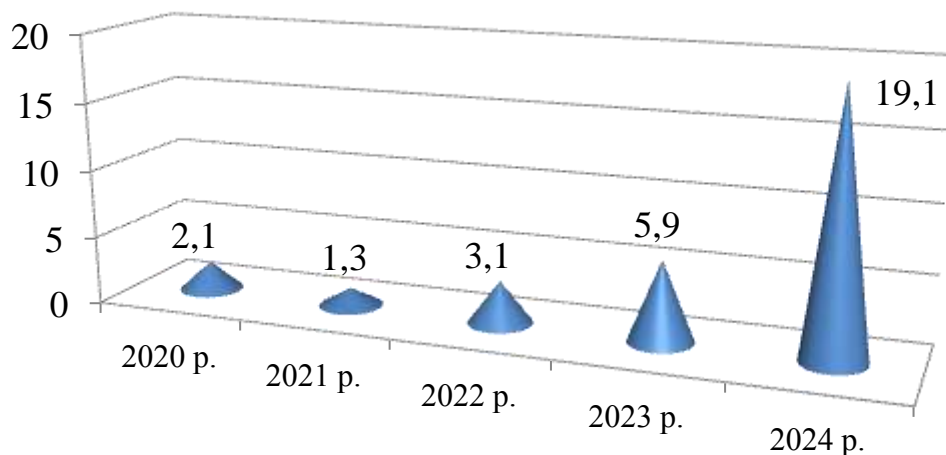

Рис. 3.2. Динаміка періоду погашення кредиторської заборгованості ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» у 2020-2024 рр.

Для прогнозування ризиків доцільно застосовувати трендовий метод, що базується на динаміці середньорічної кредиторської заборгованості та чистого доходу товариства. Збереження наявних тенденцій може призвести до: подальшого зростання строків погашення заборгованості; погіршення показників ліквідності; зростання загроз фінансово-економічній безпеці підприємства.

У зв'язку з цим у системі управління кредиторською заборгованістю ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» доцільно використовувати систему раннього попередження ризиків, що включає порогові значення аналітичних показників, регулярний моніторинг та прогнозні розрахунки.

Саме тому з метою підвищення обґрунтованості управлінських рішень та мінімізації ризиків, пов'язаних з кредиторською заборгованістю, доцільно застосувати сценарний підхід прогнозування, який дозволяє оцінити можливі напрями розвитку фінансової ситуації товариства залежно від зовнішніх і внутрішніх умов господарювання.

Для ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» сформовано два альтернативні сценарії: оптимістичний та песимістичний. Базою для прогнозу слугують фактичні показники 2024 року.

При цьому оптимістичний сценарій такого прогнозу передбачає:

- стабільне зростання чистого доходу на 10-15 %;
- оптимізацію графіків розрахунків з постачальниками;
- впровадження запропонованого аналітичного інструментарію управління кредиторською заборгованістю;
- підвищення платіжної дисципліни.

Песимістичний сценарій характеризується:

- зниженням обсягів реалізації на 10-15 %;
- обмеженням доступу до фінансових ресурсів;
- зростанням частки простроченої кредиторської заборгованості;
- відсутністю системного контролю за зобов'язаннями.

Розглянемо розрахункові дані такого прогнозу в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Сценарний прогноз показників управління кредиторською заборгованістю
ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУП»

Показник	Факт 2024 р.	Оптимістичний сценарій на 2025 р.	Песимістичний сценарій на 2025 р.
Чистий дохід, тис. грн.	18 200,0	20 930,0 (+15 %)	15 470,0 (-15 %)
Середньорічна кредиторська заборгованість, тис. грн.	953,4	850,0	1 150,0
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, разів	19,1	24,6	13,5
Період погашення кредиторської заборгованості, днів	19,1	14,8	26,7
Частка кредиторської заборгованості у зобов'язаннях, %	50,1	42,0	60,0
Коефіцієнт покриття кредиторської заборгованості доходом	19,1	24,6	13,5

Реалізація оптимістичного сценарію дозволить товариству скоротити період погашення кредиторської заборгованості до 14-15 днів, що свідчатиме про підвищення платоспроможності та зміцнення фінансово-економічної безпеки. Зростання коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості підтверджує ефективність запровадження оптимізованої системи обліково-аналітичного забезпечення.

При цьому реалізація оптимістичного сценарію безпосередньо залежить від впровадження таких управлінських заходів:

- деталізація аналітичного обліку кредиторської заборгованості за строками погашення та контрагентами;
- автоматизація обліково-аналітичних процедур;
- впровадження управлінської звітності щодо стану зобов'язань;
- регулярний моніторинг показників оборотності та платіжної дисципліни;
- інтеграція бухгалтерського та управлінського обліку в систему фінансово-економічної безпеки підприємства.

Натомість відмова від зазначених заходів або їх формальне застосування зумовлює реалізацію песимістичного сценарію з високим

рівнем фінансових ризиків.

Песимістичний сценарій демонструє суттєве зростання фінансових ризиків: збільшення строків розрахунків з постачальниками до 26-27 днів, підвищення частки кредиторської заборгованості у зобов'язаннях до 60 %, а також зниження коефіцієнта покриття доходом. Це створює загрозу втрати фінансової стійкості та погіршення ділової репутації підприємства.

Отримані результати сценарного прогнозування свідчать, що своєчасне впровадження аналітичного інструментарію управління кредиторською заборгованістю та дотримання фінансової дисципліни дозволяє істотно знизити рівень ризиків і забезпечити стійкий фінансово-економічний розвиток ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». У протилежному випадку підприємство може зіткнутися з наростанням загроз ліквідності та платоспроможності, що потребуватиме застосування антикризових заходів.

Таким чином, застосування комплексного аналітичного інструментарію дозволяє не лише об'єктивно оцінити рівень ризиків, пов'язаних з управлінням кредиторською заборгованістю, але й сформулювати науково обгрунтовані управлінські рішення, спрямовані на зміцнення фінансово-економічної безпеки ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП». Запропонований підхід забезпечує інтеграцію аналітики, прогнозування та контролю, що є ключовою умовою ефективного фінансового менеджменту в сучасних умовах господарювання.

3.3. Побудова механізму та алгоритму управління кредиторською заборгованістю в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства

У сучасних умовах господарювання кредиторська заборгованість виступає не лише джерелом тимчасового залучення фінансових ресурсів, але й потенційним фактором загрози фінансово-економічній безпеці

підприємства. Проведений у попередніх підрозділах аналіз засвідчив, що для ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» характерним є стрімке зростання обсягів поточної кредиторської заборгованості, що потребує формування цілісного механізму її управління.

Механізм управління кредиторською заборгованістю доцільно розглядати як систему взаємопов'язаних методів, інструментів, процедур і управлінських рішень, спрямованих на оптимізацію структури зобов'язань, забезпечення платіжної дисципліни та мінімізацію фінансових ризиків.

Концептуальна модель механізму управління кредиторською заборгованістю базується на інтеграції бухгалтерського, аналітичного та управлінського контурів у єдину систему фінансово-економічної безпеки. З урахуванням цього на рисунку 3.3 запропоновано для ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» механізм управління кредиторською заборгованістю, який включає такі основні елементи:

- об'єкт управління - поточна та прострочена кредиторська заборгованість;
- суб'єкти управління - бухгалтерія, фінансовий менеджер, керівництво підприємства;
- інформаційне забезпечення - первинні документи, аналітичні регістри, управлінська звітність;
- інструментарій - коефіцієнтний аналіз, сценарне прогнозування, ризик-матриці;
- результат - зниження фінансових ризиків та підвищення фінансової стійкості.

Запропонований механізм управління кредиторською заборгованістю відображає послідовну інтеграцію бухгалтерського, аналітичного та управлінського контурів у єдину систему забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Його основу становить інформація первинного обліку, яка трансформується у дані бухгалтерського та аналітичного обліку з подальшим використанням аналітичних і прогнозних

інструментів для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Завершальним етапом механізму є контроль і коригування, що забезпечує зниження фінансових ризиків та підвищення платоспроможності підприємства.

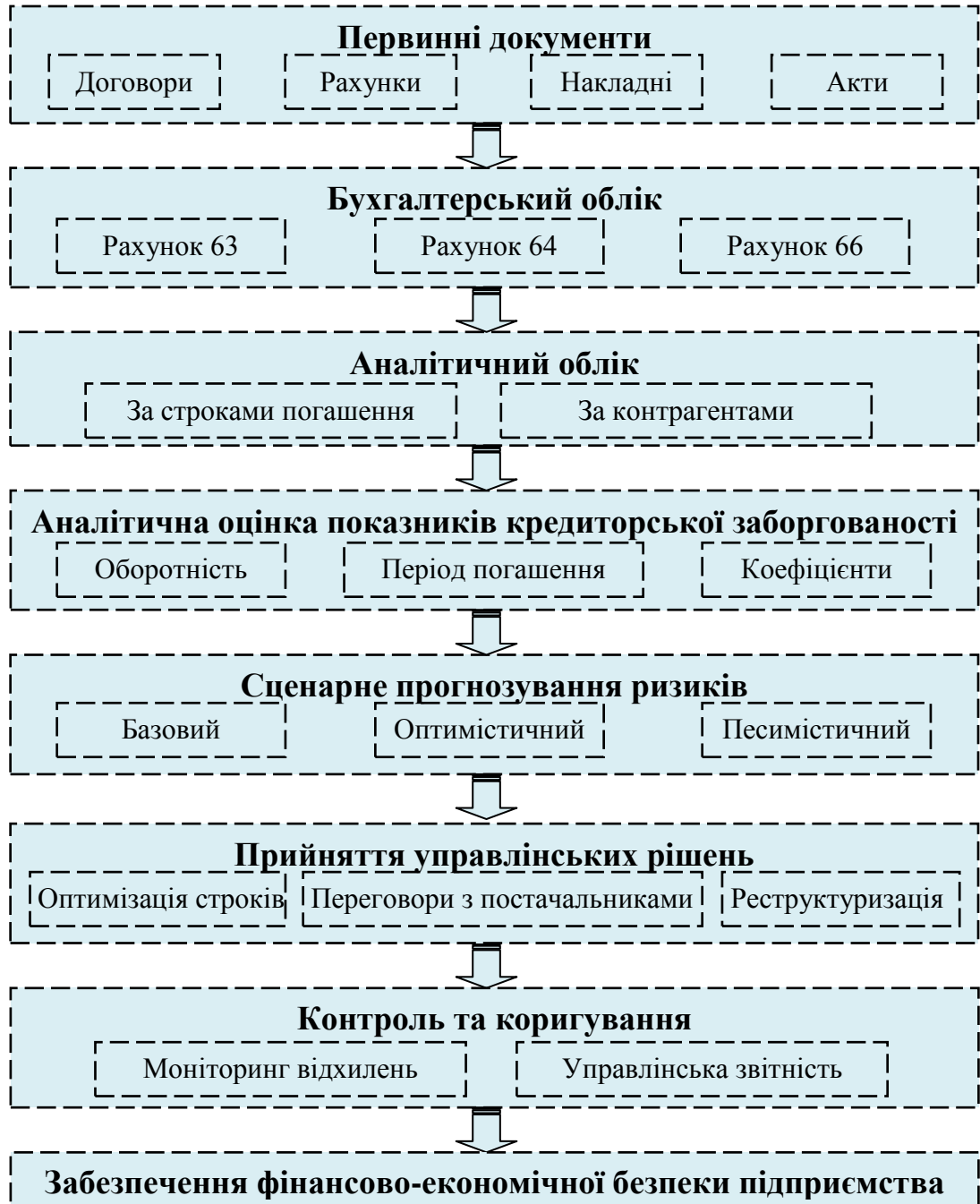

Рис. 3.3. Механізм управління кредиторською заборгованістю в системі фінансово-економічної безпеки.

З метою практичної реалізації запропонованого механізму доцільно застосовувати поетапний алгоритм управління (табл. 3.5), адаптований до

діяльності ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП».

Таблиця 3.5

Алгоритм управління кредиторською заборгованістю підприємства

№ з/п	Зміст етапу	Очікуваний результат
Етап 1	Формування інформаційної бази	Повнота та достовірність даних
Етап 2	Класифікація кредиторської заборгованості за строками та контрагентами	Виявлення ризикових зобов'язань
Етап 3	Аналітична оцінка показників оборотності та строків погашення	Визначення рівня фінансових ризиків
Етап 4	Сценарне прогнозування (базовий, оптимістичний, песимістичний)	Прогноз впливу на фінансову безпеку
Етап 5	Прийняття управлінських рішень	Оптимізація структури зобов'язань
Етап 6	Контроль і коригування	Підвищення платіжної дисципліни

Реалізація запропонованого механізму та алгоритму управління кредиторською заборгованістю дозволить:

- скоротити середній період погашення зобов'язань;
- знизити ризик виникнення простроченої кредиторської заборгованості;
- підвищити платоспроможність та фінансову стійкість підприємства;
- забезпечити стабільність фінансових потоків;
- зміцнити загальний рівень фінансово-економічної безпеки ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП».

Таким чином, побудова системного механізму та чіткого алгоритму управління кредиторською заборгованістю є необхідною умовою забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Запропоновані заходи мають прикладний характер, узгоджуються з результатами аналізу та прогнозування і створюють підґрунтя для сталого розвитку ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП».

3.4. Економічне обґрунтування ефективності запропонованих заходів з удосконалення обліково-аналітичного забезпечення

Запропоновані у підрозділах 3.1-3.3 заходи з удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю спрямовані на підвищення фінансово-економічної безпеки ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» шляхом зниження ризиків прострочених зобов'язань, оптимізації грошових потоків та підвищення якості управлінських рішень. Для підтвердження доцільності їх впровадження доцільно здійснити економічне обґрунтування очікуваного ефекту.

Візьмемо мінімальні вихідні дані для розрахунків. На основі проведеного аналізу встановлено, що у ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» на 2024 рік:

- середньорічна величина кредиторської заборгованості 953,4 тис. грн.;
- чистий дохід від реалізації - 18 200,0 тис. грн.;
- період погашення кредиторської заборгованості - близько 19 днів;
- наявні ризики зростання простроченої кредиторської заборгованості та зниження платоспроможності.

Запропоновані заходи передбачають: деталізацію аналітичного обліку за строками погашення; запровадження регулярного сценарного прогнозування; посилення управлінського контролю та моніторингу.

Відповідно можемо провести оцінку економічного ефекту від оптимізації управління кредиторською заборгованістю ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» (табл. 3.6).

За даними розрахунків ефект від оптимізації управління кредиторською заборгованістю при такому її базовому показнику можемо очікувати на рівні 103,4 тис. грн., при цьому очікувана частка простроченої заборгованості зменшиться на 8%, а період погашення кредиторської заборгованості скоротиться на 4 дні. Все це збільшить на 2,3 показник коефіцієнту покриття кредиторської заборгованості доходом.

Таблиця 3.6

Оцінка економічного ефекту від оптимізації управління
кредиторською заборгованістю

Показник	До впровадження	Після впровадження	Відхилення
Середньорічна кредиторська заборгованість, тис. грн.	953,4	850,0	-103,4
Частка простроченої заборгованості, %	18,0	10,0	-8,0
Період погашення кредиторської заборгованості, днів	19	15	-4
Коефіцієнт покриття кредиторської заборгованості доходом	19,1	21,4	+2,3

При цьому скорочення обсягу кредиторської заборгованості на 103,4 тис. грн. дозволяє: зменшити ризик штрафних санкцій та пені; вивільнити частину грошових коштів для операційної діяльності; знизити залежність від зовнішніх джерел фінансування. А за умови, що середня вартість залученого капіталу становить на сьогодні 15% річних, то умовний економічний ефект визначається як: $E=103,4 \times 0,15=15,5$ тис. грн. на рік.

Таким чином, впровадження запропонованих заходів з удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю забезпечує: скорочення строків погашення зобов'язань; зниження частки простроченої кредиторської заборгованості; підвищення платоспроможності та фінансової стійкості підприємства; формування передумов для зростання рівня фінансово-економічної безпеки ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП».

Отримані результати підтверджують економічну доцільність реалізації запропонованих заходів та узгоджуються з загальними висновками кваліфікаційної роботи.

Висновки до розділу 3

В розділі окреслено основні напрями оптимізації методів обліку кредиторської заборгованості ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» з урахуванням фінансово-економічної безпеки, які спрямовані на перетворення обліку кредиторської заборгованості з суто реєстраційної функції на ефективний інструмент управління фінансово-економічною безпекою товариства.

Запропоновано використовувати в господарській діяльності рекомендовану аналітичну структуру обліку кредиторської заборгованості, що дозволить оперативно ідентифікувати проблемні зобов'язання та своєчасно реагувати на загрози фінансовій стабільності товариства.

Побудовано чітку схему оптимізованого обліку кредиторської заборгованості ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», яка відображає послідовний рух інформації від первинних облікових документів до управлінських рішень, спрямованих на забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Інтеграція синтетичного та аналітичного обліку дозволяє своєчасно ідентифікувати проблемні зобов'язання, контролювати строки їх погашення та мінімізувати ризики виникнення простроченої кредиторської заборгованості. А використання управлінської звітності на основі даних бухгалтерського обліку сприяє підвищенню якості фінансового менеджменту та зміцненню платоспроможності товариства.

Аналітичний інструментарій оцінювання ризиків управління кредиторською заборгованістю доцільно формувати на основі поєднання коефіцієнтного, структурно-динамічного, порівняльного та прогнозного аналізу. Такий підхід забезпечує комплексність оцінки та дозволяє своєчасно виявляти фінансові загрози.

У системі управління кредиторською заборгованістю ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» доцільно використовувати систему раннього попередження ризиків, що включає порогові значення аналітичних

показників, регулярний моніторинг та прогностні розрахунки. Саме тому доцільно застосувати сценарний підхід прогнозування, який дозволяє оцінити можливі напрями розвитку фінансової ситуації залежно від зовнішніх і внутрішніх умов господарювання. Для ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» сформовано два альтернативні сценарії: оптимістичний та песимістичний. Базою для прогнозу слугують фактичні показники 2024 року.

Отримані результати сценарного прогнозування свідчать, що своєчасне впровадження аналітичного інструментарію управління кредиторською заборгованістю та дотримання фінансової дисципліни дозволяє істотно знизити рівень ризиків і забезпечити стійкий фінансово-економічний розвиток ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП».

Механізм управління кредиторською заборгованістю доцільно розглядати як систему взаємопов'язаних методів, інструментів, процедур і управлінських рішень, спрямованих на оптимізацію структури зобов'язань, забезпечення платіжної дисципліни та мінімізацію фінансових ризиків.

Запропоновано для ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» механізм управління кредиторською заборгованістю, який відображає послідовну інтеграцію бухгалтерського, аналітичного та управлінського контурів у єдину систему забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Його основу становить інформація первинного обліку, яка трансформується у дані бухгалтерського та аналітичного обліку з подальшим використанням аналітичних і прогностних інструментів для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Завершальним етапом механізму є контроль і коригування, що забезпечує зниження фінансових ризиків та підвищення платоспроможності підприємства.

З метою практичної реалізації запропонованого механізму доцільно застосовувати розроблений поетапний алгоритм управління, адаптований до діяльності ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», що дозволить: скоротити середній період погашення зобов'язань; знизити ризик виникнення простроченої кредиторської заборгованості; підвищити платоспроможність

та фінансову стійкість підприємства; забезпечити стабільність фінансових потоків; зміцнити загальний рівень фінансово-економічної безпеки.

Проведено оцінку економічного ефекту від оптимізації управління кредиторською заборгованістю ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», за результатами якої розраховано потенційне скорочення обсягу кредиторської заборгованості на 103,4 тис. грн. Це дозволить: зменшити ризик штрафних санкцій та пені; вивільнити частину грошових коштів для операційної діяльності; знизити залежність від зовнішніх джерел фінансування. А за умови, що середня вартість залученого капіталу становить близько 15% річних, то умовний економічний ефект визначається як: $E=103,4 \times 0,15=15,5$ тис. грн. на рік.

Таким чином, впровадження запропонованих заходів з удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю забезпечує: скорочення строків погашення зобов'язань; зниження частки простроченої кредиторської заборгованості; підвищення платоспроможності та фінансової стійкості товариства; формування передумов для зростання рівня фінансово-економічної безпеки ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП».

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного дослідження за темою кваліфікаційної роботи було сформовано наступні висновки.

Кредиторська заборгованість є складною економічною категорією, яка поєднує в собі ознаки джерела фінансування, об'єкта бухгалтерського обліку, інструмента фінансового аналізу та чинника фінансово-економічної безпеки підприємства. Її раціональне формування й ефективне управління створюють передумови для стабільного функціонування підприємства, підвищення рівня платоспроможності та мінімізації ризиків фінансової нестабільності.

Обліково-аналітичне забезпечення управління кредиторською заборгованістю є складною багаторівневою системою, яка поєднує принципи, функції та інформаційні потоки. А його ефективна організація дозволяє забезпечити прозорість зобов'язань, своєчасність розрахунків із кредиторами, зниження фінансових ризиків і підвищення рівня фінансово-економічної безпеки.

Ризики, пов'язані з кредиторською заборгованістю, є суттєвим чинником впливу на фінансово-економічну безпеку товариства. Їх своєчасна ідентифікація та мінімізація на основі обґрунтованих методичних підходів дозволяють забезпечити фінансову стабільність, знизити ймовірність кризових ситуацій і створити умови для сталого розвитку товариства. Розробка ефективної системи управління ризиками кредиторської заборгованості є необхідною передумовою формування сучасного обліково-аналітичного забезпечення управління фінансово-економічною безпекою.

Нормативно-правове регулювання обліку й аналізу кредиторської заборгованості в Україні є багаторівневою системою, яка забезпечує методологічну єдність, правову визначеність та інформаційну достовірність. Дотримання вимог чинного законодавства створює передумови для підвищення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства, зниження ризиків і формування ефективної системи управління зобов'язаннями.

Комплексна (рейтингова) оцінка підтверджує, що ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» у 2020-2024 роках зберігало високий рівень фінансової надійності, однак виявлені тенденції до уповільнення оборотності активів і високого зносу основних засобів свідчать про необхідність посилення управлінських рішень у сфері фінансово-економічної безпеки, зокрема управління зобов'язаннями та кредиторською заборгованістю.

Проведений аналіз свідчить, що кредиторська заборгованість ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» у 2020-2024 рр. перетворилася на один із ключових елементів фінансування операційної діяльності. Зростання її обсягів позитивно вплинуло на ліквідність у короткостроковому періоді, однак водночас підвищило фінансові ризики та залежність від контрагентів.

Проведена діагностика свідчить, що обліково-аналітичне забезпечення процесу управління кредиторською заборгованістю ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» має базовий характер і орієнтоване переважно на потреби фінансової звітності. Недостатній рівень аналітичної деталізації, відсутність системного моніторингу та внутрішніх регламентів управління зобов'язаннями знижують ефективність прийняття управлінських рішень і підвищують ризики для фінансово-економічної безпеки товариства.

В роботі окреслено основні напрями оптимізації методів обліку кредиторської заборгованості ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» з урахуванням фінансово-економічної безпеки, які спрямовані на перетворення обліку кредиторської заборгованості з суто реєстраційної функції на ефективний інструмент управління фінансово-економічною безпекою товариства.

Запропоновано використовувати в господарській діяльності рекомендовану аналітичну структуру обліку кредиторської заборгованості, що дозволить оперативно ідентифікувати проблемні зобов'язання та своєчасно реагувати на загрози фінансовій стабільності товариства.

Побудовано чітку схему оптимізованого обліку кредиторської заборгованості ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», яка відображає

послідовний рух інформації від первинних облікових документів до управлінських рішень, спрямованих на забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Інтеграція синтетичного та аналітичного обліку дозволяє своєчасно ідентифікувати проблемні зобов'язання, контролювати строки їх погашення та мінімізувати ризики виникнення простроченої кредиторської заборгованості. А використання управлінської звітності на основі даних бухгалтерського обліку сприяє підвищенню якості фінансового менеджменту та зміцненню платоспроможності товариства.

Визначено доцільність формування аналітичного інструментарія оцінювання ризиків управління кредиторською заборгованістю на основі поєднання коефіцієнтного, структурно-динамічного, порівняльного та прогнозного аналізу. Такий підхід забезпечує комплексність оцінки та дозволяє своєчасно виявляти фінансові загрози.

Обґрунтовано доцільність використовувати у системі управління кредиторською заборгованістю ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» систему раннього попередження ризиків, що включає порогові значення аналітичних показників, регулярний моніторинг та прогнозні розрахунки. Зокрема запропоновано використання сценарного підходу прогнозування, який дозволяє оцінити можливі напрями розвитку фінансової ситуації залежно від зовнішніх і внутрішніх умов господарювання. При цьому сформовано два альтернативні сценарії: оптимістичний та песимістичний. Базою для прогнозу слугують фактичні показники товариства 2024 року.

Запропоновано для ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП» механізм управління кредиторською заборгованістю, який відображає послідовну інтеграцію бухгалтерського, аналітичного та управлінського контурів у єдину систему забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Його основу становить інформація первинного обліку, яка трансформується у дані бухгалтерського та аналітичного обліку з подальшим використанням аналітичних і прогнозних інструментів для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Завершальним етапом механізму є контроль і

коригування, що забезпечує зниження фінансових ризиків та підвищення платоспроможності підприємства.

З метою практичної реалізації запропонованого механізму доцільно застосовувати розроблений поетапний алгоритм управління, адаптований до діяльності ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», що дозволить: скоротити середній період погашення зобов'язань; знизити ризик виникнення простроченої кредиторської заборгованості; підвищити платоспроможність та фінансову стійкість підприємства; забезпечити стабільність фінансових потоків; зміцнити загальний рівень фінансово-економічної безпеки.

Також проведено оцінку економічного ефекту від оптимізації управління кредиторською заборгованістю ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП», за результатами якої розраховано потенційне скорочення обсягу кредиторської заборгованості на 103,4 тис. грн. Це дозволить: зменшити ризик штрафних санкцій та пені; вивільнити частину грошових коштів для операційної діяльності; знизити залежність від зовнішніх джерел фінансування. А за умови, що середня вартість залученого капіталу становить близько 15% річних, то умовний економічний ефект визначається як: $E=103,4 \times 0,15=15,5$ тис. грн. на рік.

Таким чином, впровадження запропонованих заходів з удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю забезпечує: скорочення строків погашення зобов'язань; зниження частки простроченої кредиторської заборгованості; підвищення платоспроможності та фінансової стійкості товариства; формування передумов для зростання рівня фінансово-економічної безпеки ТОВ «ПРОМО МАЙСТЕР ГРУПП».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алаа Алі Хасан А. Теоретико-методичний підхід до оцінки фінансової безпеки підприємства в умовах макроекономічної нестабільності. Економіка та суспільство. 2023 р. № 51. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-52>
2. Аранчій В.І., Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. РВВ ПДАУ. 2021. 300 с. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/server/api/core/bitstreams/879a4697-1f4e-40cf-b711-65cc539c18fc/content>
3. Бланк І.О. Фінансова безпека підприємства. Київ: Ніка-Центр, 2021.
4. Божко О.П., Воляк Л.Р. Обліково-аналітичне управління розрахунками з постачальниками в умовах цифрової трансформації бізнес-процесів. Modern Economics. 2025 р. №53. С.27-32 URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/23094/1/4-bozhko.pdf>
5. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. Ф. Бутинець та ін.]; під заг. ред. [із передм.] Ф.Ф. Бутиця. - 8-ме вид., оп. І перероб. - Житомир: ПП «Рута», 2009. - 912 с.
6. Васечко Л.І. Напрями вдосконалення ефективності ділової активності підприємства. European scientific journal of Economic and Financial innovation. 2021 р. №2. С.5-16. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/39418/1/L_Vasechko_ESJOEAFI_2_FITU.pdf
7. Вергуненко В., Зачосова Н. Управління фінансово-економічною безпекою як елемент стратегії розвитку суб'єкта господарювання у воєнний час. Молодий вчений. 2024 р. №5. С.109-115. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-5-129-21>
8. Воронко Р. М., Гаталяк Я. С. Сутність кредиторської заборгованості і методичні підходи до її оцінювання та контролю в цілях управління. Вісник

ЛТЕУ. Економічні науки. 2025 р. № 81 С.27-36 URL: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/1773/1671>

9. Вудвуд В.В., Батієвська О.В. Фінансова безпека підприємства: сутність, цілі, принципи та шляхи забезпечення. Підприємництво і торгівля. 2019. № 25. С. 89-93. DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1256-2019-25-12>

10. Гавриш Г., Бобух Є., Калабін В. Методичні підходи до діагностики рівня фінансової безпеки суб'єкта господарювання з урахуванням дебіторської заборгованості. Економіка та суспільство. 2024 р. № 59. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-141>

11. Глушко А., Пиріг Я. Оптимізація заборгованості підприємства критичної інфраструктури в аспекті зміцнення фінансово-економічної безпеки. Вісник Хмельницького національного університету 2023 р. № 1. С.47-54. URL: <https://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2023/03/2023-314-6.pdf>

12. Голов С.Ф. Управлінський облік. Київ: Лібра, 2021.

13. Голов С.Ф., Костюченко В.М., Кравченко І.Ю., Ямборко Г.А. Фінансовий облік: Підручник. - К.: Лібра, 2005. 976 с. ISBN 966-7035-72-7

14. Губарик О.М., Геркіял Н.Р. Проблемні аспекти обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю в контексті фінансово-економічної безпеки підприємства. економіка та суспільство. 2023 р. № 54. URL: <file:///C:/Users/User/Downloads/2827-%D0%A2%D0%>

15. Єлісеєва О.К., Приходько А.Є. Удосконалення обліку та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості в системі управління підприємства сільського господарства «Агромир-СТ». Бізнес Інформ. 2019р. №7.С.293–298.URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-7-293-298>

16. Єпіфанова І., Джеджула В., Розводюк О. Теоретичні аспекти управління фінансовою безпекою вітчизняних підприємств. Innovation and Sustainability. 2023 р. №1. С.8-14. URL: <https://doi.org/10.31649/ins.2023.1.8.14>

17. Єпіфанова І.Ю. Економічна безпека підприємства. Вінниця, 2020.

18. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. №996-XV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

19. Закон України «Про внесення змін до деяких законів щодо врегулювання простроченої заборгованості у період воєнного стану», № 2459 ІХ від 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2459-20>

20. Закон України «Про підприємництво» від 07.02.1991 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#doc_info

21. Зибарева О.В., Бурачок Я.Є. Економічна безпека підприємств України в умовах сталого розвитку: сучасний стан, чинники та шляхи зміцнення. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2025 р. №18. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2025-18-04-10>

22. Івахненко С.В. Інформаційні системи і технології в обліку та аудиті. Київ, 2022.

23. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. №291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>

24. Коваленко В.В. Фінансовий аналіз діяльності підприємства. Харків, 2021.

25. Кодекс України з процедур банкрутства. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2019 р. № 19. ст.74. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19/conv#n6>

26. Колмакова О., Халіна В., Устіловська А. Алгоритм проведення діагностики кризових явищ на ранніх стадіях як частина механізму забезпечення економічної безпеки підприємства. Економіка та суспільство. 2024р. №63. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-6>

27. Колпаченко Н.М., Майборода М.М., Полякова О.М. Комплексний підхід до управління ризиками в проектному менеджменті: від ідентифікації

до реагування. Економіка та суспільство. 2024 р. № 70. URL: <file:///C:/Users/User/Downloads/5358>

28. Кравченко О., Гаврилюк О., Челомбійко О. Управління економічною безпекою підприємств в умовах цифрової економіки. Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Економіка. 2024 р. №19. URL: [https://doi.org/10.33296/2707-0654-19\(38\)-12](https://doi.org/10.33296/2707-0654-19(38)-12)

29. Крук О., Єлецьких С., Борисова С. Прогнозування вірогідності настання фінансової кризи на підприємстві. Сталий розвиток економіки. 2024р №1. С.159-164. URL: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-48-21>

30. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Фінансово-економічна безпека підприємства. Львів, 2022.

31. Кусик Н.Л., Шатковська М.С. Управління кредиторською заборгованістю підприємства: обліково-аналітичний аспект. Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. 2019р. № 18. С.105-119. URL: [https://doi.org/10.18524/2413-9998.2019.2\(42\).177077](https://doi.org/10.18524/2413-9998.2019.2(42).177077)

32. Ліхоносова Г., Ставцева Є. Напрями поліпшення оцінювання використання кредиторської та дебіторської заборгованості. Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences. 2024р. №330 С.305-310. URL: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-330-46>

33. Майборода О.Є., Косарева І.П., Корабейнікова І.О. Характеристика сутності та поняття дебіторської і кредиторської заборгованості. Економіка і суспільство. 2018. № 15. С.396-402. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/61.pdf

34. Михлик А.О. Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю в контексті економічної безпеки підприємства. Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: збірник тез III Міжнародної науково-практичної інтернет конференції 22-23 жовтня 2025 р. Дніпро: ДДАЕУ, 2025. С.193-194

35. Михлик Анастасія. Роль інформаційного забезпечення в управлінні

ризиками фінансовоекономічної безпеки підприємства. Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств: тези доповідей ІХ Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції 8-9 травня 2025 р. Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Дніпро, 2025. С.154-155

36. Михлик Анастасія. Система обліково-аналітичного забезпечення управління кредиторською заборгованістю в контексті економічної безпеки підприємства / Фінансово-економічна безпека: теоретико-методичні засади та практичні інструменти управління: колективна монографія / за заг. ред. Губарик О.М., Васільєвої Л.М. ДДАЕУ, Дніпро: Журфонд, 2025. С.192-199

37. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку №37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи» № 929_051 від 01.01.2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_051#Text

38. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку №39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка». URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/IAS>

39. Міжнародний стандарт фінансової звітності №9 «Фінансові інструменти» від 01.01.2012 р. № 929_016. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_016#Text

40. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку №11 «Зобов'язання», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 № 20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>

41. Панасюк О., Небесенко А. Аудит та аналіз кредиторської заборгованості. Український економічний часопис. 2025 р. №8. С.84-86. URL: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2025-8-15>

42. Петричко М.М. Управління дебіторською та кредиторською заборгованістю підприємства. Економіка і суспільство. 2017р. № 13 URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/112.pdf

43. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

44. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств. Київ: КНЕУ, 2021.

45. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : Наказ Міністерства фінансів України від 24 травня 1995 року № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>

46. Приходько І.П., Бардадим М.В. Нормативне забезпечення облікового відображення кредиторської заборгованості. Агросвіт. 2024 р. №22. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/A+22-2024_St12.pdf

47. Про затвердження Типової інструкції про порядок ведення обліку, зберігання, використання і знищення документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію: Постанова Каб.Мін.України від 19.10.2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/736-2016-%D0%BF#Text>.

48. Рябенко Г., Верланов О., Клименко С. Прогнозування банкрутства підприємства як складова антикризового фінансового управління. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. 2023 р. №18. С.238-244. URL: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.18.27>

49. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства. Київ, 2021.

50. Склярчук І.П., Гузей Н.С. Удосконалення обліку та управління кредиторською заборгованістю підприємства в умовах нестабільності. Підприємництво і торгівля. 2022 р. № 33. С.71-79. URL: <https://doi.org/10.36477/2522-1256-2022-33-11>

51. Соболева Г.Г. Процес управління ризиками для бізнесу. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». 2021 р. № 2(104). С.26-29. URL: <https://doi.org/10.37734/2409-6873>

52. Сопко В.В. Організація бухгалтерського обліку. – Київ, 2022.

53. Ступницька Т.М., Маркова Т.Д. Кредиторська заборгованість підприємства: оцінка та механізми управління. економіка харчової промисловості. 2018 р. №4. С.66-78. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echp_2018_10_4_9

54. Ткаченко О., Єрмілов Р., Чернуха О. Фінансово-економічна безпека

як складова системи управління підприємством. Сталий розвиток економіки. 2024 р. № 4. С.110-115. URL:<https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-51-15>

55. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV із змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

56. Чернецька О.В., Саванчук Т.М. Фінансово-економічна безпека в системі управління підприємством: сутність та політика забезпечення. Інфраструктура ринку. 2018 р. № 17. С. 242-247. URL: <http://www.market-infr.od.ua/uk/17-2018>

57. Чорненко О.Б. Аналіз наукових підходів щодо сутності кредиторської заборгованості та її класифікації. Наукові записки. 2017 р. № 2 (55). С.207-213. URL: <http://nz.uad.lviv.ua/static/media/2-55/23.pdf>

58. Швець В.Г. Фінансова стійкість і платоспроможність підприємства. Київ, 2020.

59. Юбар О.О. Удосконалення обліково-інформаційного забезпечення управління кредиторською заборгованістю підприємства. Ефективна економіка. 2020 р. №5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7927>

60. Яременко Л.М., Макаруч І.М. Обліково-аналітичне забезпечення системи управління кредиторською заборгованістю в контексті фінансово-економічної безпеки підприємства. Агросвіт. 2024 р. №6 URL: <https://nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/3214/3250>

61. Яструбський М., Левкович І. Проблеми обліку розрахунків з дебіторами і кредиторами. Економіка та суспільства. 2022 р. №38. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-50>